GDAŃSK

STUDIA
MATERIAŁY
ANALIZY

MŁODE MIASTO I POLSKI HAK

Formy i układy zieleni. Przegląd historyczny

GDAŃSK 2023

MŁODE MIASTO I POLSKI HAK

FORMY I UKŁADY ZIELENI. PRZEGLĄD HISTORYCZNY

Autor opracowania:
dr hab. inż. arch. Bogna Lipińska

Współpraca:
inż.arch. krajobrazu Natalia Karmowska
inż. arch. krajobrazu Małgorzata Cygan

Opracowanie graficzne:
Mateusz Sylwestrzak
Natalia Biedrzycka

Okładka:
Mapa Stoczni Gdańskiej, 1915 r.

GDAŃSK

GDAŃSK 2023

Spis treści

1. O opracowaniu 6

2. Szkic historyczny terenu na podstawie istniejących opracowań 8
   2.1. Stan badań 8
   2.2. Przybliżenie historii analizowanego terenu 11

3. Skrócony przegląd form i układów zieleni, ich znaczenia oraz lokalizacji, stosowanych na przestrzeni dziejów na terenie miasta Gdańska 24

4. Analiza dostępnego archiwalnego materiału kartograficznego pod kątem informacji dotyczących elementów zieleni 26

5. Opracowanie wniosków z analizy w formie zestawienia zmian zagospodarowania w porównaniu ze współczesną inwentaryzacją zieleni 54

6. Postulowane wnioski dotyczące przyszłości gospodarowania zielenią na obszarze będącym przedmiotem opracowania 62

7. Zakończenie 68

8. Literatura 70

9. Załączniki 72

1 O opracowaniu

Niniejsze opracowanie ma na celu przedstawienie analizy historycznej terenów Młodego Miasta i Polskiego Haka, w tym terenów dawnej Stoczni Gdańskiej, pod kątem występowania na tych obszarach różnych form zieleni oraz wskazanie potencjalnych możliwości wykorzystania zgromadzonych danych w procesie planowanego zagospodarowania powyższych przestrzeni.

Szczególny nacisk położono na elementy naturalne, przyrodnicze. Zatem wiodącym tematem stała się „zieleń", potrzegana w kontekście tradycji oraz rozumiana jako współczesny, wartościowy zasób środowiska naturalnego. Ponadto analiza historyczna miała za zadanie, oprócz zaprezentowania poszczególnych rozwiązań na przestrzeni lat, wskazanie również jaka myśl i cele przyświecały kolejnym pokoleniom kreującym te przestrzenie miasta. W rezultacie zaprezentowanych w niniejszym raporcie studiów i badań stwierdzono, że cele związane z kształtowaniem zieleni na przedmiotowym terenie były zarówno utylitarne, ekonomiczne, ale również – i to w sporej części – związane z humanizacją warsztatu ciężkiej pracy.

Niniejsze opracowanie zawiera także zalecenia dla podmiotów kształtujących dzisiaj przestrzeń Stoczni i terenów Polskiego Haka, oraz wskazówki jak nie stracić tego unikatowego w skali kraju dziedzictwa krajobrazowego, tak odmiennego od pozostałych terenów zurbanizowanych.

Fot. 1. Współczesny widok na tereny Młodego Miasta, fot. BAM.

2 Szkic historyczny terenu na podstawie istniejących opracowań

Obszar Młodego Miasta i Polskiego Haka w zespole osadniczym historycznego Gdańska jest swoistym fenomenem. Wciąż jednak przebadania i wyjaśnienia wymaga kwestia rozwoju koncepcji jego twórców i założycieli działających w poszczególnych okresach historycznych.

W historiografii miasta Gdańska można znaleźć wiele opracowań, w ramach których poszczególni autorzy omawiali etapy przekształceń tej przestrzeni położonej w najbliższym otoczeniu historycznego śródmieścia miasta o dobrze udokumentowanej długiej historii.

2.1. Stan badań

Najstarsze dzieje Gdańska opisał A. Zbierski w opracowaniach: *Metody badań nad rozplanowaniem wczesnośredniowiecznego Gdańska*, *Rocznik Gdański* 1960/1961, t. 19/20 oraz *Port gdański na tle miasta w X–XIII wieku*, Gdańsk 1964 (seria: „Gdańsk wczesnośredniowieczny", t. 5). Nie wspomina jednak o terenach Młodego Miasta.

Wśród wielu innych opracowań na temat powstania i form przestrzennych Młodego Miasta oraz Polskiego Haka jako najbardziej obszerne i cenne pod względem analizy źródeł są oprzacowania m.in.: Z. Maciakowska, *Młode Miasto w Gdańsku. Jego położenie i wielkość* [w:] *Z dziejów średniowiecza. Pamięci profesora Jana Powierskiego (1940–1999)*, red. W. Długokęcki, Gdańsk 2010; P. Samól, *Młode Miasto Gdańsk (1380-1455) i jego patrymonium*, wyd. UG, Gdańsk 2018; J. Lipiński, *Narodziny Młodego Miasta* [w:] J. Lipiński, P. Lorens, Młode Miasto Gdańsk/Young City Gdańsk, Warszawa 2016; J. Barton-Piórkowska, *Stare Miasto*, Gdańsk 2010; P. Lorens, *Przekształcenia obszaru śródmieścia Gdańska w latach 1793-1945* [w:] *Gdańsk Pomnik Historii*, Teka Gdańska 3, część 1, red. A. Kostarczyk, Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Gdańsku, Gdańsk 1998; M. Stąporek, *Polski Hak* (bardzo ciekawy tekst opublikowany w Internecie)[1] a także wszechstronne opracowanie A. Orchowskiej-Smolińskiej *Wytyczne konserwatorskie dla terenu Stoczni Gdańskiej*, Gdańsk 2018[2].

[1] Stąporek M., *Polski Hak – 500 lat u ujścia Motławy do Wisły*, https://historia.trojmiasto.pl/Polski-Hak-500-lat--u-ujscia-Motlawy-do-Wisly-n156464.html, dostęp 15.08.2022.
[2] Orchowska-Smolińska A., *Wytyczne konserwatorskie dla terenu Stoczni Gdańskiej Gdańsk 2018*, opracowanie udostępnione przez Autorkę.

Niniejsze opracowanie nie dotyczy jednak zagadnień „krajobrazu zbudowanego", rozumianego jako materialne dziedzictwo działalności człowieka w postaci tworzenia nowej geometrii przestrzeni (rozplanowania terenów) i wznoszenia, bardziej lub mniej trwałych obiektów architektonicznych i budowlanych. Jego zadaniem jest **rozpoznanie form i układów zieleni w dzielnicach Młode Miasto i Polski Hak w Gdańsku**, a zatem – materialnego dziedzictwa realizowanego w materiale przyrodniczym i jego formach układów przestrzennych.

W tym miejscu spotykamy współcześnie ogromną trudność, gdyż tereny Młodego Miasta oraz Polskiego Haka na przestrzeni dziejów przechodziły wielkie, wręcz fundamentalne przemiany funkcjonalno-przestrzenne. Przemiany te wpływały silnie na środowisko pierwotnie naturalne, a następnie stopniowo przekształcane i zagospodarowywane z wykorzystaniem wszelkich form zieleni.

Dla rozpoznania zagadnienia form przyrodniczych przyjęto jako pomocne szereg dotychczas wykonanych opracowań, aut. m.in. B. Lipińskiej (1998 i 2006), G. Bukala (2012), P. Lorensa (1998) i K. Rozmarynowskiej (2018).[3] Jednakże najbardziej cennym materiałem dla analiz nad formami zieleni na terenie Młodego Miasta i Polskiego Haka jest archiwalny materiał kartograficzny.

Co prawda, najbardziej szczegółowe mapy tego terenu sporządzone zostały sporo po dacie powstania pierwotnego założenia Młodego Miasta[4] czy rozwoju najdawniejszych form zagospodarowania Polskiego Haka, niemniej dokładna analiza takiego materiału może przynieść ustalenia jak prawdopodobnie wyglądała zieleń i środowisko przyrodnicze w przekroju historycznym na tym terenie. Należy bowiem wspomnieć, że niektóre formy środowiska przyrodniczego – zwłaszcza taka forma naturalna jak cieki – są najbardziej trwałe[5]. Trwałość elementów układu wodnego powodowana jest trudnością w jego przekształcaniu, są one bowiem niezwykle trwałe i trudne technicznie do wprowadzania zmian.

Śledząc układy wodne w archiwalnym materiale kartograficznym i ich przemiany, można stworzyć prawdopodobny obraz zmian „na powierzchni", czyli na terenach gdzie mogłyby istnieć formy – często naturalne – zagospodarowania zielenią.

Za cenny archiwalny materiał kartograficzny i ikonograficzny ukazujący formy zagospodarowania Młodego Miasta i Polskiego Haka należy uznać:

- Plan F. Berndta z 1601 r. – tereny między Starym Miastem a Wrzeszczem (APG, 300, MP/511)
- Plan F. Berndta z 1604 r. – składy drewna na terenie Młodego Miasta (APG, 300, MP/525)
- Fragment planu I. Dickmana z 1617 r. – składy drewna na terenie Młodego Miasta (BG PAN, Al. 4090, nr 14)

---

[3] Lipińska B., *Fortyfikacje jako element zieleni miejskiej Gdańska* [w:] *Fortyfikacje Gdańska*, red. G. Bukal, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Gdańsk 2006; Bukal G., *Fortyfikacje Gdańska i ujścia Wisły w latach 1454–1793. Studium z dziejów nowożytnej architektury militarnej*, Sopot 2012; Lipińska B., *Krajobrazy historyczne śródmieścia Gdańska – problem odtworzenia klimatów* [w:] *Program ożywienia śródmieścia Gdańska, Konwersatorium „QUO VADIS GEDANIA ?"*, red. G. Boros i Zb. Gach, Gdańsk 1998; Lorens P., *Przekształcenia obszaru śródmieścia Gdańska w latach 1793-1945* [w:] *Gdańsk Pomnik Historii*, Teka Gdańska 3, część 1, red. Kostarczyk A., *Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Gdańsku*, Gdańsk 1998; Rozmarynowska K., *Historyczne i kulturowe tło gdańskich ogrodów (od XVII w. do początku XX w.)* [w:] *Gdańskie Ogrody*, red. E. Barylewska-Szymańska, Muzeum Gdańska, Gdańsk 2018.

[4] Samól P., *Młode Miasto Gdańsk (1380-1455) i jego patrymonium*, wyd. UG, Gdańsk 2018.

[5] Bertram H., *Die physikalische Geschichte des Weichsel-Nogat-Deltas* [w:] *Das Weichsel-Nogat-Delta. Beitrage zur Geschichte seinen landwirtschaftlichen Entwicklung, vorgeschichtlichen Besiedlung und bäuerlichen Haus- und Hofanlage*, Danzig 1924.

- Dantzig in Plano Plan, P. Willer, 1687 (BG PAN Nr inw. 5640)
- Projekt składów drewna nazwanych później „młodo miejskim" i wg P. Willera z 1690 r. (APG, 300, MP/24)
- Tereny między Starym Miastem a Wrzeszczem wg P. Willera z 1691 r. (BG PAN, C I 54)
- Tereny między Starym Miastem a Wrzeszczem ok. 1700 r. (BG PAN, C I 54.7.f)
- Tereny między Starym Miastem a Wrzeszczem ok. 1780 r. (BG PAN, C I 54.6.f)
- tzw. Plan Buhsego z lat 1866-1869 (BG PAN)
- Geländeplan z 1927 r. (BG PAN)
- Plany stoczni zamieszczone w książce *Kaiserliche zu Danzig*, 1889 Bundesarchiv/Militararchiv Freiburg i. Br. RM 31/v. 184 Kart. 2
- Kaiserliche Werft Danzig 1915 (APG 300 MP, 988)
- Plany stoczni zamieszczone w książce *Danzig Und Seine Bauten*, 1908
- *Die Weichsel von Neufahrwasser bis Danzig*, 1909 (mapa ze zbiorów Ireneusza Krzywickiego)
- *PLAN von DANZIG*, 1933 (http://maps.mapywig.org/m/City_plans/Central_Europe/PLAN_von_DANZIG_1933_10K.jpg).

Dodatkowym, interesującym materiałem jest plan terenów stoczniowych z lat międzywojennych:
- Der hafen von Danzig, 1939 (zbiory własne).

Przydatny był także materiał ikonograficzny:
- Tereny dawnego Młodego Miasta – fragment weduty A. Mollera z 1592/1593 r. (BG PAN, nr 4509)
- Tereny dawnego Młodego Miasta – fragment widoku I. Dickmana z 1617 r. (BG PAN, III 174730)
- Palowanie i nasypywanie terenu pod Stocznię Schichaua, 1890 r. (fot. Carl Ziese – BG PAN, III 9702)
- Widok z Bastionu św. Jakuba na dawne tereny Młodego Miasta – składy drewna i stocznię (BG PAN, Al. IV, 25)
- Pale stanowiące fundament budowanych na torfach budynków Młodego Miasta, stan z 2018 r. (fot. P. Samól)

Wymienione źródła kartograficzne i ikonograficzne zostaną omówione szerzej w dalszej części opracowania w rozdziale „Analiza dostępnego archiwalnego materiału kartograficznego pod kątem informacji dotyczących elementów zieleni".

Na tle powyższego materiału kartograficznego, w miarę przydatnym archiwalnym materiałem kartograficznym okazał się zbiór planów miejskich, tzw. Plan Buhsego, wykonany w latach 1866-1869 w skali 1:1 000, zatem bardzo dokładny. Wybrane z planu fragmenty zostały zaprezentowane w niniejszej pracy. Mniej przydany natomiast okazał się zbiór zwany „Geländeplan", wykonany w latach 20-tych i 30-tych XX w. w skali 1:10 000, 1:5000, 1:2500, 1:1000. Obrazował on bardzo szczegółowo jedynie geometrię przestrzeni miasta, nie odwzorowując natomiast zieleni.

2.2. Przybliżenie historii analizowanego terenu[6]

Idea założenia nowego organizmu miejskiego, jakim stać się miało pierwotne Młode Miasto w pobliżu już istniejącego znaczącego miasta jakim był Gdańsk, powstała w wyniku dążenia do stworzenia konkurencji dla tego ostatniego. Teren przeznaczony pod nowy organizm miejski był dostępnym i wydawałoby się dogodnym z powodu zmian hydrograficznych mających miejsce około 1371 roku.

Pierwotne założenie Młodego Miasta powstało pod patronatem Zakonu Krzyżackiego. Urzędnicy ówczesnego Państwa Krzyżackiego bardzo ściśle i szczegółowo ustalili zasady przestrzenne oraz prawne nowego organizmu. Całkowicie nowy ośrodek, zaplanowany na dziewiczym terenie, przywilej lokacyjny otrzymał 18 stycznia 1380 r., sygnowany przez Wielkiego Mistrza Winrycha von Kniprode. Młode Miasto otrzymało wiele przywilejów, łącznie z pozwoleniem na wzniesienie własnych umocnień obronnych. Społeczność Młodego Miasta mogła także wznieść własny ratusz, kościół z plebanią, założyć własny cmentarz i obiekty o funkcji handlowej. Aby mogło funkcjonować ekonomicznie, nowe założenie miejskie otrzymało tzw. „uposażenie w gruncie", m.in. łąki nad Wisłą, dwie wysepki na Wiśle, wieś Suchanino na Wyżynach Gdańskich oraz możliwość nabycia położonej w pobliżu wsi Rutki. Szczegółowo i precyzyjnie określono układ przestrzenny i rozplanowanie, jaki winno przyjąć Młode Miasto. Określono wymiary miasta (il. 1.), zaplanowano regularny, szachownicowy układ ulic z kwadratowym rynkiem pośrodku i działkami mieszczańskimi o jednakowej powierzchni. Źródła podają, iż w pierwszych latach XV w. rozpoczęto budowę ratusza.

Według dotychczasowych opracowań[7] na temat historii Młodego Miasta, jego dokładna lokalizacja, a właściwie jego granice są jednak trudne do ustalenia. Dla niniejszego opracowania dociekanie ich przebiegu (wciąż nieustalonego) nie jest koniecznie, gdyż granice terenu określone dla zagadnienia kształtowania zieleni, obejmują znacznie większy obszar – czyli tereny późniejszych zakładów przemysłu stoczniowego oraz ich bezpośredniego otoczenia. Nazwa Młode Miasto – jak to zostanie omówione później – była nazwą niejako tradycyjną dla terenów stoczniowych i bardzo długo utrzymywała się m.in. na materiale kartograficznym. Nie oznaczała jednak konkretnego zasięgu planowanego przez Zakon Krzyżacki w XIV w. narysu.

[6] Opracowano na podstawie wcześniej omówionego stanu badań.
[7] Samól P., *Młode Miasto Gdańsk (1380-1455) jego patrymonium*, wyd. UG, Gdańsk 2018; Barton-Piórkowska J., *Stare Miasto, Gdańsk 2010*; Maciakowska Z., *Młode Miasto w Gdańsku. Jego położenie i wielkość* [w:] *Z dziejów średniowiecza. Pamięci profesora Jana Powierskiego (1940–1999)*, red. W. Długokęcki, Gdańsk 2010.

Il. 1. Umowna lokalizacja Młodego Miasta będąca przedmiotem polemiki skorelowana z mapą F. Berndta z 1603 r. i Geländenplanem (odrys i grafikę wykonał P. Samól na podstawie Z. Maciakowska, *Młode Miasto w Gdańsku. Jego położenie i wielkość* [w:] *Z dziejów średniowiecza. Pamięci profesora Jana Powierskiego (1940–1999)*, red. W. Długokęcki, Gdańsk 2010).

Dalsze dzieje tego terenu były bardzo dramatyczne. Zburzenie pierwszego Młodego Miasta mogło mieć miejsce w 1433 roku z powodu przemarszu wojsk husyckich w kierunku Starego Miasta w Gdańsku, który to przemarsz prawdopodobnie musiał wieść przez nadwiślańskie tereny Młodego Miasta. Między innymi wówczas zdewastowano port młodomiejski[8]. W 1434 roku nastąpiła wiosenna powódź, która dodatkowo przyczyniła się do dewastacji założenia. Istniała także swoista niechęć do Młodego Miasta ze strony środowiska kupieckiego „starego" miasta Gdańska[9]. Wspomnieć należy także inne spory młodomieszczan[10]. W kontekście wszystkich tych kwestii, w roku 1439 pojawiła się chęć likwidacji odrębności Młodego Miasta. W rezultacie splotu wielu czynników, głównie politycznych i ekonomicznych, pierwotne założenie młodomiejskie zostało rozebrane w pierwszych latach wojny trzynastoletniej (począwszy od 1455 r.) i zniknęło z mapy Gdańska. Na jego terenie zaczęły powstawać inne formy zagospodarowania. Niemniej nazwa Jungstadt stosowana była dość powszechnie aż do połowy XX w.

Największe przekształcenia obszaru dawnego pierwotnego założenia Młodego Miasta spowodowane zostały wzniesieniem dzieł fortyfikacyjnych Gdańska. Na początku XVII wieku rozpoczęto fortyfikowanie miasta w postaci dzieł szkoły staroholenderskiej. Były to fortyfikacje ziemne wzmacniane bastionami i szerokimi fosami wypełnionymi wodą. Technika wznoszenia umocnień ziemnych powodowała ogromne przekształcenia naturalnych form pokrycia i ukształtowania terenu, na którym zaplanowano takie umocnienia, m. in. północno-wschodni odcinek umocnień znajdował się na terenach zwanych Młodomiejskimi Składami Drewna a zatem tu także nastąpiły znaczące zmiany (il. 2).

[8] Samól, s. 298.
[9] Samól, *ibidem*, s. 301.
[10] Samól, *ibidem*, s. 302 i n.

Il. 2. Peter Willer, Danzig 1687, na rycinie widać potężne umocnienia bastionowe, istniejące i planowane, zmieniające dotychczasowy krajobraz terenu.

W latach 1689-1658 na terenach „Młodego Miasta" wniesiono Wielki Szaniec Wapienny mający powierzchnię około 11 ha (il. 3 a, b, c).

Il. 3 a, b, c. Odwzorowania na kolejnych mapach archiwalnych narysu Wielkiego Szańca Wapiennego; źródło: mapy.eksploracja.pl.

W okresie wojen napoleońskich, teren pierwotnej lokalizacji Młodego Miasta przeszedł dalsze przekształcenia. Degradacji uległ Wielki Szaniec Wapienny, tereny na którym został wzniesiony i jego okolice niejako powróciły do stanu poprzedniego, jako obszar niezagospodarowany, podmokły, z funkcjonującymi nadal ciekami połączonymi z Wisłą i pokryty łąkami (il. 4 a,b,c).

Il. 4 a, b, c. „Zanikający", rozbierany Wielki Szaniec Wapienny; źródło: maps.mapywig.org.

Generalnie w owym czasie tereny dzisiaj nas interesujące stanowiły otwarte przedpole założenia fortyfikacyjnego, pocięte wieloma ciekami i kanałami wodnymi. Ciekawostką może być to, że przez cały czas, na takich „pustkowiach" istniał wciąż pewien obiekt. Były to zabudowania zespołu „Mleczny Piotr". To siedlisko Mlecznego Piotra, pomimo następnych dużych zmian przestrzennych i funkcjonalnych tego terenu, istnieje do dzisiaj, a przede wszystkim jego lokalizacja, która posiada 300-letnią tradycję (il. 5 a, b, c, d, oraz 6).

Il. 5 a, b, c, d. Odwzorowanie siedliska „Mlecznego Piotra" na mapach z 1796-1802, 1807, 1822 r. oraz na planie Buhsego z lat 1866-1869; źródło: maps.mapywig.org.

Il. 6. Widok siedliska „Mlecznego Piotra" na pocztówce z ok. XIX/XX w.; źródło: muzeumpomorza.pl.

Fot. 2. Współczesny widok na tereny Młodego Miasta, fot. BAM.

Il. 7. Eduard Wagner, 1848, lokalizacja tworzącego się przemysłu stoczniowego.

Od około poł. XIX wieku w Gdańsku zaczął powstawać przemysł stoczniowy, zapoczątkowany w 1844 roku przez lokalizację i budowę przystani korwet Królewskiej Głównej Szkoły Nawigacyjnej (il. 7).
W 1850 roku powiększono obszar przeznaczony na produkcję stoczniową. Powstała Stocznia Królewska. W 1872 roku została ona przekształcona w Stocznię Cesarską, której układ przestrzenny zabudowań produkcyjnych zachowany został do dzisiaj i jest chroniony – wraz z wybranymi obiektami budowlanymi – jako dobro kultury (il. 8 a, b, c). Według zachowanego materiału archiwalnego, na tym terenie zaznaczone zostały niewielkie układy ozdobne zieleni, co zostało omówione w rozdziale dotyczącym interpretacji tego materiału (Analiza dostępnego archiwalnego materiału kartograficznego pod kątem informacji dotyczących elementów zieleni).

Wyczerpujący materiał dokumentujący przekształcenia struktury materialnej Stoczni przedstawiła A. Orchowska-Smolińska[11]. Plansze i opis ujęte w tym opracowaniu zawierają: (1) Analizę funkcjonalną i strukturę własności, a w tym: obszary funkcjonalne, wykorzystanie zabudowy istniejącej i struktura podziałów własnościowych, (2) Status ochrony dziedzictwa kulturowego, a w tym: obowiązujące zapisy obejmujące ochroną konserwatorską poszczególne fragmenty Stoczni, wpisy do Gminnej Ewidencji Zabytków, ochronę za pomocą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz toczące się postępowania administracyjne w sprawie objęcia ochroną konserwatorską poszczególnych elementów d. Stoczni Gdańskiej, (3) Analizę historyczną zagospodarowania przestrzennego, a w tym: rozwarstwienie chronologiczne zabudowy Stoczni Gdańskiej w latach 80. XX w., infrastrukturę komunikacyjną na terenie Stoczni, (4) Dziedzictwo przemysłowe Stoczni Gdańskiej, gdzie zawarto opisy i analizy zabudowy historycznej i ulic Stoczni Gdańskiej w latach 80. XX w., elementów dziedzictwa przemysłowego Stoczni (ciągi technologiczne oraz układ i osie pochylni miejsca budowy i wodowania statków), a dodatkowo ponownie strefy funkcjonalne terenów stoczniowych w podziale na wydziały, (5) Dziedzictwo niematerialne Stoczni Gdańskiej, a w tym: miejsca związane ze strajkami robotniczymi stoczniowców, dodatkowe miejsca związane z agitacją strajkową i kolportażem

[11] Orchowska-Smolińska A., *Wytyczne konserwatorskie dla terenu Stoczni Gdańskiej*, Gdańsk 2018, opracowanie udostępnione przez Autorkę.

materiałów ulotnych, zachowana i niezachowana zabudowa historyczna i ulice oraz zmiany ich nazw w latach 80. XX w. (6) Wytyczne konserwatorskie dla Stoczni Gdańskiej, zawierające: wytyczne ochrony istniejącej zabudowy i zagospodarowania historycznego, istotne elementy historycznego zagospodarowania przestrzennego Stoczni będące podstawą wytycznych, główne układy zieleni do zachowania lub odtworzenia, wytyczne dotyczące istotnych elementów kompozycyjnych Stoczni, oraz ponownie zabudowę historyczną i drogi w latach 80. XX w., podział Stoczni na jednostki historycznego zagospodarowania charakterystycznego dla lat 80. XX w. Dla celu niniejszego opracowania, najbardziej przydatną jest plansza nr 6, która ukazuje m.in. główne układy zieleni do zachowania lub odtworzenia i wytyczne dotyczące istotnych elementów kompozycyjnych Stoczni. (il. 9)

Pod koniec XIX wieku, na północny-zachód od wciąż funkcjonujących, gdyż widniejących na archiwalnych mapach, młodomiejskich składów drewna, powstała nowa stocznia, zwana Stocznią Schichaua. (il. 10 a, b).

Il. 8 a, b, c. Fragmenty wybranego materiału kartograficznego obrazujące zagospodarowanie kubaturowe terenów Stoczni – 1866-1869, 1888, 1907.

granica opracowania

Wytyczne ochrony istniającej zabudowy i zagospodarowania historycznego

- budynki do zachowania
- obecnie chronione
- postulowane do ochrony
- elementy zagospodarowania stoczniowego do zachowania (latarnie, polery, nawierzchnie)

Wytyczne w stosunku do zabudowy uzupełniającej zabudowę hisotryczną

- zabudowa postulowana do odbudowy w gabarytach historycznych
- zabudowa warunkowo dopuszczona do odbudowy

Główne układy zieleni do zachowania lub odtworzenia

- szpalery drzew
- tereny zieleni komponowanej

budynki do zachowania

Istotne elementy historycznego zagospodarowania przestrzennego stoczni będące podstawą wytycznych

- zachowane elementy przestrzenne (estakady suwnic) i elementy powierzchniowe (torowiska, podtorza, obrotnice kolejowe)
- niezachowane elementy przestrzenne (estakady suwnic)
- ciągi/elementy komunikacyjne
- zachowane żurawie stoczniowe

Zabudowa historyczna i drogi historyczne Stoczni Gdańskiej w latach 80. XX w.

- obiekty niezachowane
- układ najważniejszych ciągów komunikacyjnych Stoczni Gdańskiej w latach 80. XX w. (wraz z nazwami ulic)

Wytyczne dotyczące istotnych elementów kompozycyjnych stoczni

- postulowane strefy ochrony ekspozycji zabudowy historycznej
- ciągi widokowe ekspozycji historycznego zespołu zabudowy Stocznii Gdańskiej
- otwarcia widokowe ekspozycji zespołu zabudowy Stocznii Gdańskiej
- osie widokowe i kompozycyjne
- potencjalne osie widokowe do odtworzenia na podstawie zagospodarowania historycznego (stoczniowego i przedstoczniowego)

Il. 9. A. Orchowska-Smolińska, plansza 6: „Wytyczne konserwatorskie dla Stoczni Gdańskiej" (fragment).

Stocznia gdańska w podziale na jednostki historycznego zagospodarowania charakterystycznego dla lat 80. xx w.

I. plac składowy wydziału k1 wraz z halą blachowni 4b

II. tereny ciesielni i innej zabudowy pomocniczej

III. hala montażowa wydziału k3 wraz z trasernią i składami sekcji

IV. tereny dawnej hali wręgowni 6b oraz ciągu zabudowy pomocniczej wzdłuż południowej granicy stoczni

V. pochylnie wydziału k3 i tereny dawnej linii zabudowy na zapleczu pochylni

VI. tereny dawnej linii zabudowy biurowej i pomocniczej wzdłuż zachodniej granicy stoczni

VII. zespół zabudowy wydziału w5 w rejonie ulicy stolarzy

VIII. zespół dawnej zabudowy w rejonie basenu wyposażeniowego

IX. zespół zabudowy wydziału w4 w rejonie ulicy elektryków

X. teren przy ulicy monterów wraz z budynkiem biurowym 504a

XI. teren ulicy przy pirsie z pirsem wyposażeniowym

XII. teren w rejonie ulicy narzędziowców i dawnej ulicy kooperantów

XIII. zespół zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulic robotniczej i jaracza

XIV. zespół dawnej przychodni zakładowej i szpitala

XV. teren w rejonie dawnych ulic kooperantów i transportowców

XVI. teren nieistniejących stołówki centralnej i szpitala

XVII. teren montażowy dawnego wydziału s5

XVIII. budynek dyrekcji stoczni 128a wraz z otaczającym terenem

XIX. teren sali bhp 131a oraz nieistniejącego zespołu rezydencjonalnego dyrektora stoczni cesarskiej

XX. plac składowy materiałów hutniczych dawnego wydziału k2

XXI. zespół hal wyposażeniowych stoczni gdańskiej w dawnej zabudowie stoczni cesarskiej

XXII. teren dawnego wydziału k2 pomiędzy ulicami 27 grudnia i krótką

XXIII. tereny nieistniejących hal montażowych (503a, 1a i 2a) dawnego wydziału k-2 wraz z bramą nr 1

XXIV. dawny magazyn główny wraz z przylegającym terenem

XXV. basen dokowy wraz z fragmentem terenu po pochylni i otoczeniem

XXVI. teren dawnych pochylni stoczni gdańskiej ai i a2 wydziału k-2

XXVII. teren składu sekcji dawnego wydziału k2 oraz obszar dawnego basenu rowu zastawnego

XXVIII. dawny magazyn mebli 151a wraz z terenem po zespole budynków socjalno-warsztatowych (88a, 442a, 59a)

Il. 10 a, b. Kadry z wybranych map z lat 1907 i 1909, ukazujące nazwy i lokalizację poszczególnych części Stoczni; źródło: mapy.eksploracja.pl.

Pod sam koniec XIX wieku rozpoczęto wręcz epokowe działania w zakresie nowego kształtowania przestrzeni organizmu miejskiego jakim był Gdańsk. Była to defortyfikacja, czyli likwidacja przestarzałych, niefunkcjonalnych w świetle nowych form sztuki wojennej obiektów dawnego systemu obronnego, jednocześnie ograniczających rozwój przestrzenny organizmu miejskiego. Pisze o tym P. Lorens w artykule[12] „Przekształcenia obszaru śródmieścia Gdańska w latach 1793-1945" a także inni autorzy – m.in. Ł. Bugalski i M. Omilanowska[13].

Na interesującym nas terenie, na archiwalnych mapach z lat 1807 i 1822 widać nadal ślad dawnych umocnień w postaci cieków. Datowany na 1907 rok oraz 1909 (il. 10 a, b) archiwalny materiał kartograficzny ukazuje zanikanie owych śladów dawnych umocnień i obszar położony na południe od Stoczni Cesarskiej zaczyna być przejmowany pod działalność przemysłową, m. in. gazownię miejską. Następują także zmiany w lokalnym nazewnictwie. Główna trasa komunikacyjna Stoczni Cesarskiej otrzymała nazwę Neuer Weg (dzisiaj ulica Stoczniowa). Współcześnie jej przebieg jest zatarty z uwagi na późniejsze działania inwestycyjne na tym terenie. Większość uwolnionego terenu została przeznaczona na funkcje stoczniowe i częściowo na funkcje miejskie. Na miejscu dawnego rawelinu utworzono Plac Hanzy i zaprojektowano lokalny węzeł komunikacyjny (il. 11 a, b) a także towarzyszące mu zieleńce.

[12] Lorens P., *Przekształcenia obszaru śródmieścia Gdańska w latach 1793-1945* [w:] *Gdańsk Pomnik Historii, Teka Gdańska 3, część 1*, red. A. Kostarczyk, Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Gdańsku, Gdańsk 1998.
[13] Bugalski Ł., *Zachodni front śródmieścia Gdańska. Studium urbanistyczno-konserwatorskie;* Omilanowska M., *Defortyfikacja Gdańska na tle przekształceń miast niemieckich w XIX wieku*, „Biuletyn Historii Sztuki" 2010, nr 3, s. 293-334.

Il. 11 a, b. Bebauungsplan der Stadt Danzig opracowany według wskazówek Josepha Stübbena w roku 1893.

Il. 12 a, b. Tereny stoczniowe w latach 20-tych i 30-tych XX w.

Po 1920 roku, w latach późniejszych, aż do 1939 r., przemysł stoczniowy realizował głównie produkcję cywilną, działając pod nazwą Stocznia Gdańska. Zagospodarowanie obszaru ówczesnych terenów stoczniowych stało się bardziej intensywne. Niemniej na dwóch planach tego obszaru z okresu wcześniejszego – z lat 1889 i 1915 – oznaczono wiele elementów zieleni. Na późniejszym materiale kartograficznym nie zamieszczono już jednak interesujących nas graficznych oznaczeń dotyczących zieleni stoczniowej (il. 12, a, b).

Il. 13. Schematyczny plan zespołu Stoczni Gdańskich, 1946 r.; źródło: mapy.eksploracja.pl.

W trakcie II wojny światowej, Stocznia Gdańska otrzymała nowe zadanie – przestawienia się na produkcję wojenną. Zintensyfikowano wówczas zabudowę dawnej Drewnicy, wzniesiono także obiekt prawdopodobnie służący do budowy U-bootów oraz wielki obiekt traserni. Generalnie, interesujący nas obszar Młodego Miasta i jego najbliższego otoczenia został w tym okresie całkowicie przekształcony w stosunku do poprzednich form przestrzennych, w tym również w zakresie form zieleni.

Nowym rozdziałem świadomego stosowania zieleni na tym terenie są lata po 1945 r. Tereny przedwojennych stoczni, po katastrofalnych zniszczeniach wojennych, zostały poddane wielkiej odbudowie w celu stworzenia polskiego przemysłu stoczniowego. W latach między 1945 a 1948 nastąpiło połączenie poszczególnych fragmentów stoczni, jej obiektów i pochylni pod nazwą Zjednoczenie Stoczni Polskich – Stocznie Gdańskie (il. 13).

Ze względu na uwarunkowania polityczne, ogólnodostępny materiał kartograficzny jest dla tego okresu bardzo ubogi i tym samym nie przekazuje żadnych informacji graficznych na temat stanu zieleni w tych latach. Najbardziej precyzyjnym źródłem informacji o zieleni dla tego okresu jest sporządzona współcześnie na potrzeby niniejszego opracowania **inwentaryzacja zieleni**, a zwłaszcza – analiza dendrologiczna i jej stratygrafia, czyli określenie czasu powstania (zob. przypis na str. 54).

3 Skrócony przegląd form i układów zieleni, ich znaczenia oraz lokalizacji, stosowanych na przestrzeni dziejów na terenie miasta Gdańska [14]

Do około XVII wieku zieleń publiczna w zasadzie w Gdańsku nie istniała. W samym średniowiecznym mieście, zieleń była traktowana jako ozdoba poszczególnych posesji mieszczańskich, w formie drobnych, „doniczkowych" nasadzeń przy kamieniczkach, na przedprożach, ewentualnie na wewnętrznych dziedzińczykach. Nieco inaczej wyglądało zainteresowanie zielenią i jej komponowanymi układami poza granicami miasta. Przykładem są tu słynne dwory przy ulicy Polanki w Oliwie z parkami i punktami widokowymi a także założenia dworsko-parkowe z folwarkami znajdujące się na terenach rolniczych na Wyżynach Gdańskich[15].

Zdecydowanie szybszy rozwój miejskiej zieleni publicznej nastąpił w wielu miastach Europy w XVIII wieku. Zaczęto realizować układy zieleni adresowane do wszystkich mieszkańców miasta. W Gdańsku utworzono ogród miejski zwany Błędnikiem (labiryntem) oraz posadzono słynną Wielką Aleję Lipową wiodącą z Gdańska do Wrzeszcza. Pod sam koniec XVIII wieku zrealizowano także wspaniały ogród-park leśny przy dzisiejszej ulicy Jaśkowa Dolina, sumptem mieszczanina gdańskiego Jana Labesa. Również dawne, nieczynne fortyfikacje wokół Gdańska mogły otrzymać komponowaną szatę roślinną, o czym pisał podróżnik Karol Ogier w latach 1635-1636. Można przypuszczać, iż były to obiekty położone na zachód od Głównego Miasta, gdyż jak pisał K. Ogier: „Przechadzaliśmy się pośród ogrodów, którymi miasto, podobnie jak Paryż, jest **otoczone**." Dla mieszkańców Gdańska ogrody i zieleńce powstawały wokół miasta i lokalizowano tam uprzyjemniające pobyt kawiarnie i letnie ogródki. Na planie z 1792 roku można znaleźć wiele miejsc oznaczonych jako ogrody i zieleńce.

W trakcie trwania wojen napoleońskich (1807-1814), wiele wcześniej zrealizowanych publicznych założeń zieleni uległo zniszczeniu, m. in. Błędnik, którego zadrzewienie wycięto na potrzeby militarne, podobnie jak część drzew z Wielkiej Alei Lipowej. Niektóre źródła podają, że zlikwidowano także drzewa w alei zwanej Promenade (dzisiejsza ulica 3-go Maja) – założonej u stóp Góry Gradowej. W większości zniknęły także ogrody i ogródki prywatne w obrębie miasta. Nastąpiło wówczas znaczne zubożenie zasobu zieleni w Gdańsku.

[14] tekst opracowany na podstawie Rozmarynowska K., *Ogrody odchodzące ...?. Z dziejów gdańskiej zieleni publicznej 1708-1945*, słowo/obraz/terytoria, Gdańsk 2011.
[15] Gawlicki M., *Polanki. Podmiejskie rezydencje mieszczan gdańskich*, Fundacja Terytoria Książki, Gdańsk 2018.

Dopiero po uspokojeniu się sytuacji politycznej i gospodarczej na początku lat trzydziestych XIX wieku, ponownie przystąpiono do budowy gdańskiej zieleni publicznej i zieleńców oraz zadrzewionych promenad i ulic. W dużej mierze działo się to za przyczyną tzw. towarzystw upiększania, promujących i realizujące „upiększanie" miast poprzez zbieranie funduszy, nadzór i realizację nowych nasadzeń. Z uwagi na czas powstawania tych inicjatyw czyli na początku lat trzydziestych XIX w., wiele ze zrealizowanych wówczas założeń zachowało się do dzisiaj.

Śledząc działania dawnych gdańszczan w zakresie „upiękniania" swojego miasta przez zakładanie zieleni, należy jednoznacznie stwierdzić, że dawne tereny Młodego Miasta jako tereny peryferyjne były trudno dostępne i tym samym nieatrakcyjne w stosunku do centrum miasta i jego otoczenia na Gdańskich Wyżynach. Nie stały się zatem przedmiotem zainteresowania jeśli chodzi o zaplanowane układy przestrzenne zieleni miejskiej. W okresie tym nie powstały tu żadne ogrody czy zieleńce. Wyjątkiem jest Polski Hak, gdzie w 1842 roku powstała na zakończeniu Siennej Grobli spacerowa promenada wraz z zaprojektowanym ogrodem, który był własnością Leupolda i C.C. Haamanna (il. 14 a,b,c).

Il. 14 a, b, c. Wycinki Planu Buhsego ukazujące ogrody na Polskim Haku oraz kolorowy plan promenady spacerowej Leupold-Platz na krańcu Polskiego Haka, powstałej z inicjatywy inspektora rzecznego Leupolda oraz mistrza szkutnictwa i deputowanego miejskiego C.C. Hamanna w 1842 r., Rozmarynowska K., *Ogrody odchodzące* ..., s. 195 (autor mapy nieznany).

4 Analiza dostępnego archiwalnego materiału kartograficznego pod kątem informacji dotyczących elementów zieleni

W rozdziale tym zaprezentowano analizę archiwalnego materiału kartograficznego pod kątem prawdopodobnych form i układów zieleni, jakie mogły występować na terenie Młodego Miasta.

Na mapie z roku 1601 (il. 15) widać odwzorowanie całości otoczenia interesującego nas obszaru, w tym odwzorowanie składów drewna. Dodatkowo możemy porównać ów obraz z widokiem z lat 1592/1593, (il. 16), gdzie widzimy raczej chaotyczne zagospodarowanie i użytkowanie terenu. Delikatnie zaznaczona w tle zieleń wysoka może być fantazją rysownika, lub odnosić się do widocznych w oddali innych terenów otaczających.

Il. 15. Plan F. Berndta z 1601 r. ukazuje spory obszar między Gdańskiem a Wrzeszczem. Na terenie Młodego Miasta widać składowane kubiki najprawdopodobniej drewna.

Il. 16. Tereny dawnego Młodego Miasta na weducie A. Möllera z 1592/1593 r., BG PAN, nr 4509.

Na mapie z 1604 **roku** (il. 17) widać odwzorowane kubiki składowanego drewna oraz w narożniku ilustracji grupę **zieleni**.

Porównując ze współcześnie sporządzoną inwentaryzacją zieleni, teren ten obecnie jest obszarem intensywnego zagospodarowania przemysłowego. Z tych oczywistych względów, a także z racji odległości w czasie, nie zachowały się żadne ślady pierwotnych nasadzeń zieleni.

Il. 17. Plan F. Berndta z 1604 r. – składy drewna na terenie Młodego Miasta, APG, 300, 10/300/0/51/300,MP/24, widać drewniane kubiki drewna oraz ogrodzoną zieleń towrzyszącą posesji.

Na kolejnym materiale kartograficznym z 1617 roku (il. 18) obok wciąż widocznych dość chaotycznie rozmieszczonych elementów składowanego drewna, widać rodzaj regularnego (?) zadrzewienia. Widoczne regularne zadrzewienie jest być może tym samym ogrodem co na il. 17. Natomiast na innym widoku z tegoż roku (il. 19) nie widać zdecydowanego odwzorowania regularnych układów zieleni. Zatem rodzaj i funkcja zieleni widocznej na mapach z il. 17, 18 wymaga dalszych badań historycznych, zwłaszcza źródeł pisanych, gdyż na tym etapie rozważań nie jest możliwe wyciąganie szczegółowych i uprawdopodobnionych wniosków.

Il. 18. Fragment planu I. Dickmanna z 1617 r. – składy drewna na terenie Młodego Miasta oraz ogrody pobliskiej posesji, BG PAN, Al. 4090, nr 14.

Il. 19. Tereny dawnego Młodego Miasta – fragment widoku I. Dickmanna z 1617 r. (BG PAN, III 174730) – widok ukazujący zróżnicowane i pokryte zabudową użytkowanie terenu.

Na mapie Petera Willera z 1687 roku widzimy jeden z bardziej przekonujących odwzorowań zagospodarowania terenu Młodego Miasta jako terenów składu drewna (il. 2 i 20 a, b). Na obszarze interesującego nas terenu widzimy szkicowe odwzorowanie składowanego materiału – najprawdopodobniej właśnie drewna. Pozostałe Ilustracje zmieszczone na mapie pokazują jak znakomitym był w owym czasie port w Gdańsku – odwzorowano tu m.in. statki żaglowe sporych rozmiarów.

Il. 20 a, b. Peter Willer 1687 r. źródło: http://maps.mapywig.org/m/City_plans/Central_Europe/DANTZIG_IN_PLANO_1687 dostęp 15.08.2022.

Na planie z 1690 roku (il. 21 a,b), w narożniku widać zadrzewioną posesję, której lokalizacja wydaje się podobna do wizerunku terenu z ilustracji dotyczącej roku 1601 (il. 17 i 18)

Il. 21 a, b. Obszar składów drewna nazwanych później młodomiejskimi wg P. Willera z 1690 r. APG, 300, MP/24, w narożniku ponownie widoczny teren zadrzewionej działki.

Na następnej mapie z 1691 roku (il. 22) widzimy „pustkę" na terenie Młodego Miasta. Być może autor mapy nie uznawał za stosowne powtarzać oznaczenia dla „zwykłych" terenów składowych, będących niejako jedynie zapleczem wielkiego miasta.

Il. 22. Tereny między Gdańskiem a Wrzeszczem wg P. Willera z 1691 r. BG PAN, C I 54.2.

Na materiale kartograficznym z roku 1700 (il. 23) widać sporo układów alejowych – jedną z odwzorowanych alei jest poprzedniczka Wielkiej Alei Lipowej biegnąca w kierunku Wrzeszcza, innymi – poprzeczne alejki związane z zespołem pobliskiego Lazaretu.

Porównując ze współczesnym zagospodarowaniem, zachowana jest idea alei łączącej Gdańsk z Wrzeszczem, natomiast tereny Lazaretu przechodząc kolejne zniszczenia i zmiany, częściowo znalazły się na terenie Parku Steffensa, który został założony w latach 1896-1897, m.in. na terenie dawnego cmentarza szpitalnego (Lazaretu)[16].

Il. 23. Tereny między Gdańskiem a Wrzeszczem ok. 1700 r. BG PAN, C I 54.7.

Na następnym chronologicznie materiale kartograficznym, mapie z 1711 roku (il. 24 a,b) widać na obszarze interesującego nas terenu wciąż istniejące umocnienia obronne takie jak Wielki Szaniec Wapienny, pola lub użytki zielone, utrwaloną sieć cieków łączących się z Wisłą oraz wciąż funkcjonujące składy drewna (Holz Raum). Fragmentaryczna zieleń (wysoka, aleje?) zaznaczona została jedynie w okolicach Lazaretu oraz na przedpolu Wielkiego Szańca Wapiennego.

[16] *Rozmarynowska , Ogrody odchodzące, s. 195*

Il. 24 a. Danzig, 1711 r.; źródło: www.danzig.online.pl, dostęp 15.08.2022.

Il. 24 b. Danzig, 1711 r.; źródło: www.danzig.online.pl, dostęp 15.08.2022.

Na następnej mapie z 1734 roku (il. 25 b) nadal widoczny jest Wielki Szaniec Wapienny, cieki połączone z Wisłą oraz układy alejowe na wschód od Szańca. Nie ma natomiast napisu „Składy Drewna", co nie oznacza ich likwidacji – ujrzymy je ponownie na następnej chronologicznie mapie Schroettera-Engelhardta. Prezentowana bowiem poniżej mapa sporządzona była dla ilustracji działań wojskowych armii rosyjskiej w 1734 r. Interesującym jest natomiast obraz wyspy Holm (dzisiaj Ostrów), gdzie odwzorowano spore połacie zadrzewień (naturalnych?), a także spore obszary upraw polowych. Ponadto, na pobliskim terenie zaznaczono siedlisko o nazwie „Hollander", (patrz zaznaczenie) zlokalizowane w pobliżu terenów silnie zmeliorowanych. Przypuszczalnie można to uznać za ślad osadnictwa olęderskiego na Ostrowie (il. 25 a).

Il. 25 a, b. Oblężenie Gdańska przez Rosjan w 1734 r. Das belagerte Danzig eine Weltberühmte Haupt- und Handelsstadt des Polnischen Preußens mit ihren Vorstädten und der Weichselmünder Schanz, wie solche vom 14. Febr. 1734 von denen Russen eingeschlossen, von 20. Mart. aber, biss zu der den 7. ten. Jul. erfolgen Übergäben förmlich betagter worden, źródło: https://polona.pl/preview/bdf321df-c860-44a9-aba8-df68e7207c02, dostęp.21.08.2022 r.

Il. 26. Tereny między Gdańskiem a Wrzeszczem ok. 1780 r. (BG PAN, C I 54.6).

Na wspomnianej już, wybranej z wielu najbardziej przydatnych planów archiwalnych, mapie z roku 1780 (il. 26), na interesującym nas terenie widać „pola orne", zatem teren ten użytkowany był wówczas ekstensywnie jako teren łąk podmiejskich. Można założyć, iż w owym czasie po pierwotnym założeniu Młodego Miasta nie było już śladu.

Jednym z najbardziej przydatnych materiałów kartograficznych jest zbiór map Schroettera-Engelhardta z lat 1796-1802, opracowanych w skali porównywalnej ze współczesną skalą map 1:25 000. Prezentowany poniżej fragment mapy (il. 27 a,b) ukazuje wiele szczegółów – w tym elementy do dzisiaj zachowane we współczesnej przestrzeni. Na mapie widzimy napis „Jung Städtscher Holzraum" – czyli funkcjonującą wciąż jeszcze średniowieczną nazwę „Młodomiejski skład drewna". Odnotować także trzeba umieszczenie tego napisu na terenach gdańskich składów drewna. Wciąż widoczny jest narys bastionowych umocnień obronnych łącznie z narysem „Grosse Kalk Schanze" (Wielki Szaniec Wapienny). Na dzisiejszym terenie stoczniowym widnieją tereny łąk, częściowo objęte lokalną melioracją. Na mapie widać po raz pierwszy wyraźnie oznaczone słynne i zachowane do dzisiaj siedlisko zwane „Milch Peter" czyli Mleczny Piotr. Pozostałe, interesujące nas elementy zagospodarowania zielenią, znajdują się już na obszarze dzisiejszego Starego Miasta, poza linią układu bastionów a także przy Bramie Oliwskiej w obrębie kompleksu Lazaretu oraz Przytułku dla Wdów.

Il. 27 a, b. Mapa Schroettera-Engelhardta 1796-1802, Flatow sect. VIII, s 8+14 zbiory RCIN https://rcin.org.pl/dlibra/publication/12308/edition/829?language=en, dostęp 15.08.2022 r.

Kolejny chronologicznie, dostępny materiał kartograficzny, ukazuje niewielkie zmiany w zagospodarowaniu terenu w okresie do połowy XIX wieku. Utrzymywane są wciąż dzieła obronne, jak np. Wielki Szaniec Wapienny, natomiast brak konkretnego zagospodarowania terenów, nadal pociętych przez cieki powiązane z Wisłą.

Mapa z 1800 roku (il. 28 a,b) ukazuje wciąż istniejący Szaniec Wapienny, zabudowania Szpitala Bożego Ciała, fortyfikacje bastionowe miasta oraz wiele cieków łączących się z Wisłą.

Mapa z 1807 roku (il. 29 a,b) ukazuje podobny obraz zagospodarowania przestrzeni. Większa dokładność odwzorowania pozwala jednak dostrzec takie elementy jak ogrody zlokalizowane w obrębie zanikającego Wielkiego Szańca Wapiennego , jak również na terenie Holmu (Ostrowa). Zaznaczono także teren zieleni towarzyszący zabudowaniom siedliska Mlecznego Piotra. Na cyplu Polski Hak widnieje drobna zabudowa podmiejska.

Na mapie z 1822 roku (il. 30 a,b) widać zanikającą geometrię układu Wielkiego Szańca Wapiennego (opisanego jako „dawny") i linie cieków związanych z Wisłą. Kartograf jednak nadal umieścił napis „Jung Städtschter Holzraum", co świadczy o trwałości pamięci o Młodym Mieście a także o wielosetletniej funkcji tego terenu jako składów drewna. Na mapie odwzorowano także zespół zabudowań „Mlecznego Piotra", jednak bez oznaczenia jakiejkolwiek zieleni.

Il. 28 a, b. Danzig und Weichsel-Munde1880 r.; źródło: http://maps.mapywig.org/m/City_plans/Central_Europe/AMPG_Danzig_1800 dostęp 21.08.2022 r.

Il. 29 a, b. Friedrich Bernhard Engelhardt, Plan von der Gegend um Danzig 1807 r.; źródło: Kujawsko-Pomorska Biblioteka Cyfrowa https://kpbc.umk.pl/dlibra/publication/81018/edition/87563?language=pl dostęp 21.08.2022 r.

Il. 30 a, b. Grundriss der Westpreussischen See Handlungsstadt und Festung 1822 r.; źródło: http://maps.mapywig.org/m/City_plans/Central_Europe/Grundriss_der_Westpreussischen_See_Handlungs_Stadt_und_Vestung_Danzig_6.8K_1822_nnl9SwR_BN_Sygn.ZZK_5_188. dostęp 10.09.2021

Na wspomnianej już wcześniej w innym kontekście mapie z 1848 roku (il. 32) widzimy po raz pierwszy nazwę: „Shifts Werfte der Königl. Marine", a na wodach Wisły napis „Dry Dock" (suchy dok). Wizerunek suchego doku z 1853 r. zamieszczono m. in. w książce Trzeciak A., Nawrocki A., „Jak działała Stocznia Gdańska"[17].

Il. 31. Widok doku z poł. XIX w.; źródło: https://gdansk.gedanopedia.pl/gdansk/?title=STOCZNIA_KLAWITTERA (dostęp: 01.09.2024 r.).

Zatem od ok. połowy XIX w. dawne tereny Młodego Miasta i Składów Drewna, a także Holm-Ostrów, zaczęły być postrzegane jako tereny rozwojowe. Na początku odegrały rolę tradycyjnych terenów składowych a następnie zaczęły funkcjonować jako tereny przemysłowe, produkcyjne. Zaczął się więc kształtować kompleks przemysłu i usług stoczniowych.

Około poł. XIX w. rozpoczęto nowe zagospodarowywanie terenów Młodego Miasta pod całkowicie nową funkcję stoczniową. Na planie z 1848 roku widzimy wyraźny napis „Schifts Werfte der Konigl. Marine". Jednakże wciąż jeszcze zachowane są formy dawnych umocnień bastionowych.

Il. 32. Eduard Wagner 1848 r.; źródło: https://www.google.com/search?q=Bibliot eka+Gda%C5%84ska+Eduard+Wagner+mapa+z+1848&client=firefox-b-d&sca_ esv=b511c58466c4623d&udm=2&biw=1536&bih=739&ei=eogyZtCiMbXCwPAPvc2ewAE& +z+1848&gs_ lp=Egxnd3Mtd2l6LXNlcnAiLUJpYmxpb3Rla2EgR2RhxYRza2Eg RWR1YXJkIFdhZ25lciBtYXBhIHogMTg0OEjlY1DNF1jxP HABeACQAQKYAasHoAGYHqoBDTYuNS4wLjEuMC4xLjK4AQPIAQD4AQGYAgCgAgCYAwCIBgGSBwCgB6MF&sclient =gws-wiz-serp, dostęp 10.09.2022 r..

[17] *A. Trzeciak, A. Nawrocki, Jak działała Stocznia Gdańska, il. 6., s. 25*

Bardzo interesującym materiałem kartograficznym jest zespół planów odwzorowujących fortyfikacje Gdańska z 1859 roku. Na fragmentach tego materiału można dostrzec oznaczenia: zanikającego Wielkiego Szańca Wapiennego (il. 33 a,b) oraz w tym miejscu napisy „Bastion Holzraum", „Jungstadtische Holzraum", zaś na północ od Szańca wielce mówiący napis – „Marine – werft".

Il. 33 a, b. Sekcje mapy fortyfikacji gdańskich 1859 r.; zbiory Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Armierungsenwurf der Festung, Bl.1-9.

Od tego czasu materiał kartograficzny ukazuje postępujące przekształcenia przestrzenne obszaru inicjowane pod kątem wprowadzenia stoczniowej funkcji przemysłowej. Tereny „zielone" zeszły na plan dalszy, ale jak się okaże później, pod koniec XIX w i na pocz. XX w, poza terenami miejskimi, także na niektórych terenach stoczni pojawiły się kompozycje zieleni wysokiej.

Wyjątkowo przydatnym materiałem kartograficznym, o którym należy bezwarunkowo wspomnieć, gdyż jest to bazowy dokument dla wszelkich działań konserwatorskich na terenie Gdańska, ukazującym bardzo szczegółowo zagospodarowanie dzielnic Gdańska, a w tym szczegółowe odwzorowanie istniejących oraz planowanych form i układów zieleni, jest Plan Buhsego z lat 1866-1869 (il. 34).

Il. 34. Tytuł planu Buhsego 1866-1869.

Plan powstał w latach 1866-1869 i został opracowany – jak już wspomniano – w bardzo dokładnej i w nieskażonej skali 1:1000, co pozwala na dokładną identyfikację lokalizacji poszczególnych elementów zagospodarowania. Na jego podstawie można dokładnie analizować dawny stan zagospodarowania pod kątem podziałów geodezyjnych, lokalizacji zabudowy oraz obszarów a także form zieleni, a wreszcie porównywać plan ze stanem istniejącym.

Niestety w sekcjach dotyczących dzisiejszych terenów Stoczni Gdańskich, nie zawiera on odwzorowania układów zieleni. Ponieważ można być pewnym rzetelności kartografa, prawdopodobnie znaczących zespołów zieleni nie było na tym terenie. Nawet sekcja z odwzorowaniem siedliska „Mlecznego Piotra" nie ukazuje istniejącego tam przedtem ogrodu przy restauracji (il. 35 a,b).

Il. 35 a, b. Fragmenty planu Planu Buhsego, widać na nim dawne zabudowania restauracji (kolor szary w wersji cz-b) z nałożonymi zarysami planowanego nowego zagospodarowania kubaturowego, w wersji z naniesionymi czerwonym tuszem zmianami brak narysu ważnych oznaczeń geodezyjnych.

Wyjątkiem – jeśli chodzi o odwzorowanie elementów zieleni na interesującym nas terenie, jest sekcja Planu Buhsego (patrz il. 14 a) ukazująca zagospodarowania Polskiego Haka, gdzie odwzorowano okazałe **założenie ogrodowe**. Na innym planie kolorowanym (patrz il. 14 c) również odwzorowano układ kompozycyjny założenia. Widoczny jest tu układ zakomponowanej zieleni oraz spory teren z zielenią wysoką u nasady trójkąta Polskiego Haka. Widać narys regularnie zaprojektowanych alejek parku-ogrodu z główną osią środkową równoległą do nurtu pobliskiej Motławy, zaakcentowaną pośrodku centralnym placykiem na skrzyżowaniu z osią poprzeczną narysu. Także na osi głównej, w południowo-wschodnim narożniku parku-ogrodu znajduje się wzniesienie nieznanego przeznaczenia, do którego z dwóch stron wiodą schodki. Na planie na całym obszarze zaznaczono schematycznie zieleń, najprawdopodobniej wysoką. Wśród zieleni zaznaczono parę obiektów zabudowy. Mogły to być małe altanki, może budki z napojami i lodami. Na zakończeniu cypla znajduje się rodzaj toru do gry plenerowej (?) przypominający dzisiejszą grę w mini-golfa. Generalnie – jest to odwzorowanie zaprojektowanego z namysłem i w wyraźnym celu uatrakcyjnienia tego fragmentu miasta.

Il. 36. Plan Stoczni Cesarskiej z 1889 r. Kaiserliche Werft – zu Danzig (1889) Bundesarchiv/ Militararchiv. Freiburg i. Br. RM 31/v. 184 Kart. 2

Die Weichsel.
Schwimmdock.
Dock-Bassin.
Die Mottlau.
Strohdeich.
Durchstich.
Grosses Kaiserhaus
Stand-Graben.
Stadt-Graben.
Bastion Luchs.
KAISERLICHE-WERFT
zu
DANZIG.
Erklärung.
Haltepfahl- und Poller.
Hangpfill.
Wasser-Pass.
Gymnasiter Canal mit Dampfpfer.
Feuermelde-Station.
Alter-Baum.
Mlz. Mülzgrube.
P. Pissoir.
Entwässerungs-Rohr.
Brunnen.
Gasleitung.
Gasmesser.
Laterne.
Condensations-Wasserleitung.
Wasserleitungs-Rohr.
Brunnen-Ständer.
Hydrant.
Abspernhahn.
Wassermesser.
Danzig, im December 1889.
Der Hafenbau-Director
Conrad Müller
RM 31/v. 184
Kart 2

Następnym, wyjątkowo cennym materiałem kartograficznym, jest Plan Stoczni Cesarskiej z **1889 roku** (il. 36). Jego szczególną zaletą jest dokładne odwzorowanie nasadzeń **zieleni wysokiej** na terenach Stoczni, między poszczególnymi budynkami przemysłowymi. Ukazano również układy kompozycyjne **zieleni niskiej** – skwerów i zieleńców umieszczonych przed wybranymi, ważnymi budynkami (np. budynek Dyrekcji Stoczni) (il. 37 a, b oraz 38 a, b). Plan ten jest również ciekawy z uwagi na odwzorowanie wciąż jeszcze istniejącego narysu bastionowych umocnień miasta z napełnionymi wodą fosami, podkreślonego planowanym (?) ciągiem komunikacyjnym z obsadzeniem alejowym. Warto zwrócić uwagę na oznaczenie wciąż istniejącego siedliska Mleczny Piotr jako **Gasthaus Milchpeter** (il. 39 a, b). Układ zabudowy siedliska Mlecznego Piotra jest tym samym co przedstawiony na Planie Buhsego.

Il. 37 a, b. Wybrane fragmenty planu Stoczni Cesarskiej z 1889 r. Przejścia między halami stoczniowymi, budynkiem Dyrekcji Stoczni i uliczką obok.

Il. 38 a, b. Wybrane fragmenty planu Stoczni Cesarskiej z 1889 r. Ozdobne skwery przed ważniejszymi budynkami Stoczni.

Il. 39. Plan Buhsego z lat 1866-1869 w porównaniu z planem Stoczni z roku 1889 r.

Ilustracją obrazującą ówczesne kształtowanie terenów stoczniowych jest fotografia z 1890 roku (il. 40), ukazująca prace przy palowaniu i nasypywaniu terenu pod Stocznię Schichaua.

Obrazem ówczesnych działań zmierzających do utworzenia wielkiego terenu przemysłu stoczniowego może być dodatkowa fotografia (il. 41) z tego okresu z widokiem z Bastionu Św. Jakuba, ukazująca dawne tereny Młodego Miasta i Składy Drewna z różnorodnym, na pierwszy rzut oka chaotycznym, zagospodarowaniem: barakami, pierwszymi halami produkcyjnymi, dźwigami, kotłowniami itp. To obraz powstawania Stoczni, wciąż jeszcze w sąsiedztwie istniejących umocnień obronnych.

Il. 40. Prace przy przygotowywaniu terenu pod nową funkcję stoczniową (Stocznię Schichaua) na pozostałościach dawnego Szańca Wapiennego, 1890 r. (fot. Carl Ziese – BG PAN, III 9702).

Il. 41. Widok z Bastionu św. Jakuba na powstającą na dawnych terenach Młodego Miasta stocznię (BG PAN, Al IV/25/1)

Ilustracją zmian funkcjonalnych jest także widok nabrzeża Motławy (il. 42), pokazujący wprowadzenie w tym miejscu zieleni wysokiej. Na dalsze działania przekształcające teren niegdysiejszego Młodego Miasta w teren przemysłowy wskazuje plan z 1912 roku (il. 43). Widać na nim m.in. stan po likwidacji większości dawnych umocnień obronnych.

Il. 42. Nabrzeże Motławy, widoczny szpaler drzew na wysokości dawnej piekarni „Germania – Brotfabric" przy ulicy o zmieniającej się nazwie: Shutensteg, Steinplatz, (w 1946 roku – ul. Straży Portowej, dzisiaj ul. Wiosny Ludów), 1910 r., źródło: ze zbiorów Mirosława Baska, postcard.com.

II. 43. Plan der Stadt Danzig nebst Vororten 1912 r. źródło: http://maps.mapywig.org/m/City_plans/Central_Europe/AMPG_Plan_der_Stadt_Danzig_1912. dostęp 10.09.2022 r.

Gisaldruck v. Bogdan Gisevius, Berlin W Bülowstr 66
D.R.P.

Il. 44. Plan Stoczni Cesarskiej z 1915 r. Kaiserliche Werft Danzig 1915; APG 300 MP_988, dostęp 10.09.2022 r.

Działania te potwierdza następny dokładny plan Stoczni Cesarskiej z roku 1915 (il. 44), na którym widać reliktowo zachowany narys fos umocnień i przekształcenie go na wręcz promenadowe ciągi piesze z obsadzeniem alejowym, np. wzdłuż wschodniego odcinka ulicy Werftgasse, który w końcu lat 20-tych otrzymał nazwę Am Milchpeter (obecnie nie istnieje). Podobnie rzecz ma się w przypadku ul. Podstocznej (Werftgasse) z obsadzeniem częściowo zachowanym do dzisiaj (!), która przetrwała w postaci fragmentu dawnej nawierzchni brukowanej (na północnym odcinku). Widać także „alejkę" (dzisiaj nie zachowaną) biegnącą w sąsiedztwie budynku dawnej dyrekcji stoczni (dzisiaj Plac Porozumienia Gdańskiego). Na planie tym widać także inne tereny zieleni, w tym zakomponowane układy przed niektórymi ważniejszymi budynkami Stoczni. Zniknęła natomiast nazwa d. zespołu restauracyjnego pod nazwą „Mleczny Piotr". Na działce tej widnieje jedynie oznaczenie ogrodu z napisem Baumgarten, jako pozostałości po dawnej restauracji i jej ogrodach.

Materiał powyższy, obok powszechnie znanego Planu Buhsego (niestety w tym przypadku niezbyt przydatnego), jest najważniejszym dokumentem historycznym dla opracowania współczesnego kompleksowego zagospodarowania zielenią terenów stoczniowych i postoczniowych.

Poniżej (il. 45 a, b) przedstawiono fragmenty powyższego planu ukazujące najciekawsze fragmenty zagospodarowania zielenią, takie jak układy ozdobnych zieleńców czy alejowe zadrzewienie ulicy Werftgasse.

Il. 45 a, b. Wybrane fragmenty Planu Stoczni Cesarskiej z 1915 r. Układy ozdobnych zieleńców oraz alejowe zadrzewienie ulicy Werftgasse dawniej Am Milchpeter (Do Mlecznego Piotra); APG 300 MP_988.

Materiał uzupełniający stanowią fotografie z lat 20-tych i 30-tych terenów Stoczni Gdańskiej i Polskiego Haka (il. 46, 47, 48 a, b i 49) na których można rozpoznać układy zieleni wysokiej – niektóre zachowane do dzisiaj, co stanowi cenny zasób dziedzictwa kulturowego stworzonego przez wprowadzenie zieleni komponowanej na terenach stoczniowych.

Il. 46. Widok z lotu ptaka na cypel Polski Hak, widoczne zabudowania stoczni Klawittera i nieliczne pozostałości po ogrodach, ok. 1920 r.

Il. 47. Widok z lotu ptaka na cypel Polski Hak, widoczne zabudowania stoczni Klawittera i nieliczne pozostałości po ogrodach, ok. 1929 r.; źródło: https://fotopolska.eu/274090,foto.html?o=b48328 (dostęp 12.10.2024 r.).

Il. 48 a, b. Widok Stoczni z lotu ptaka, na dole zdjęcia widoczny budynek Dyrekcji (na fotografii obok – budynek Dyrekcji do porównania), po lewej wyspa Holm (obecnie Ostrów), wody Wisły (Martwej Wisły) i Kaiserhafen (Kanał Kaszubski), 1929 r.; źródło: https://muzeumpomorza.pl/resource/4243_gdansk-port-hafen.html, dostęp: 12.10.2024 r.).

Il. 49. Widok z lotu ptaka na fragment Stoczni z ukazaniem zabudowy zespołu Mlecznego Piotra oraz kanału Pfandgraben – Basenu Rowu Zastawnego. Wokół zabudowań zespołu Mlecznego Piotra widać liczną zieleń wysoką, pozostałości po dawnym ogrodzie, oraz prowadzącą do niego ulicę z rejonu skrzyżowania ul. Gazowniczej i Rybaki Górne, oddzielającej tereny stoczni od gazowni 1929 r.

Plan z 1933 r. (il. 50) ukazuje tereny Stoczni Gdańskiej jako przemysłowego zespołu z jedynie reliktami dawnych fos na zachodnim odcinku ulicy Am Milchpeter (dawnej Werftgasse).

Powstały w latach 1927-1940 Geländeplan (il. 51) został wykonany w skalach 1:1000, 1:2500, 1:5000 oraz 1:10 000. Również ten materiał wykorzystano do porównań zagospodarowania ze stanem dzisiejszym. Jednakże na rysunku Geländeplanu brak jest oznaczeń odnoszących się do zieleni. Można jedynie prześledzić zmiany w układzie i formie zabudowy kubaturowej oraz granic działek geodezyjnych.

II. 50. Plan terenów stoczniowych z 1933 r.

II. 51. Tereny stoczniowe na połączonych arkuszach Geländeplanów z lat 1924-1927 r., skala oryginału 1:1000.

Der Holm
Danziger Werft
Die tote Weichsel
Kaiserhafen
Dock-Bassin
Werft
Der Pinkgraben
Pinkgrabenkolle
Ein Milchpfer
Gasanstalt
Die Mottlau
Die Mottlau
Die tote Weichsel
Kaiserhafen
Schaderuthen
Fenyl
Schiffswerft
W. Klawitter
Wallgasse
Kleine Rambau
Rambau
Schild
Kleine Gasse
Grosse Gasse
Brabank
Wallgasse
Jakobsmoll
Kleinstieg
Heveliusplatz
Radaune
Kappenseigen
Rittergasse
Schule
Kleine Kappengasse
Zapfengasse
Kalkort Brücke
Brabank
Burgstrasse
Preussische Post u. Telegraphen Direktion
Städtisches Arbeitsamt
Postamt
Am Spendhaus
In der Schneidemühle

Podsumowując powyższe rozważania można stwierdzić iż najciekawszym materiałem do porównań pozostają dwa plany Stoczni Cesarskiej z lat 1889 oraz 1915. Pozostały, pozyskany na tym etapie badań materiał kartograficzny (il. 52 a, b) jest mniej dokładny i zostanie przedstawiony syntetycznie. Ukazuje on jedynie zagospodarowanie kubaturowe oraz organizację układu komunikacyjnego terenów stoczniowych, a także rozmieszczenie funkcjonujących na tych terenach najrozmaitszych przedsiębiorstw – jakbyśmy dziś powiedzieli – interesariuszy.

Il. 52 a. Die Weichsel von Neufahrwasser bis Danzig, 1909 r.; źródło: http://maps.mapywig.org/m/City_plans/Central_Europe/AMPG_Die_Weichsel_von_Neufahrwasser_bis_Danzig_1909.
b. Der Hafen von Danzig, 1939; źródło: ze zbiorów B. Lipińskiej; http://maps.mapywig.org/m/City_plans/Central_Europe/AMPG_Gdansk_der_hafen_von_danzig.

Poniżej zaprezentowana została fotografia (il. 53) ukazująca tereny stoczniowe z lat międzywojennych. Jej obiekty są wyraźnie otoczone zielenią wysoką, częściowo zachowaną do dzisiaj i zidentyfikowaną w aktualnej inwentaryzacji zieleni.

Il. 53. Widok z lotu ptaka z 1936 r. na zabudowania terenów dawnej Stoczni Cesarskiej. Wyraźnie widoczny jest przebieg dzisiejszej ul. Narzędziowców zaś po lewej stronie zdjęcia ul. Krótkiej, przy ul. Odlewników widać szpaler kasztanowców – zachowany do dzisiaj.

Fot. 3. Współczesny widok na tereny Młodego Miasta, fot. BAM

5 Opracowanie wniosków z analizy w formie zestawienia zmian zagospodarowania w porównaniu ze współczesną inwentaryzacją zieleni

Analiza materiału kartograficznego, przeprowadzona w rozdziale 4 niniejszego opracowania, wykazała iż teren Młodego Miasta przechodził na przestrzeni stuleci wiele przeobrażeń, znacząco zmieniających zagospodarowanie jego przestrzeni.

Dla celów niniejszego opracowania, przeanalizowano powyższy materiał porównując widoczne na nim odwzorowania terenu ze współczesną inwentaryzacją zieleni. Najbardziej przydatny do porównań jest materiał z przełomu XIX/XX w. Wynika to z faktu, iż następne lata to wszechstronne i całkowicie zmieniające przestrzeń zagospodarowanie przemysłowe. Powstały tu bowiem urządzenia i obiekty infrastruktury stoczniowej wśród których zaczęło brakować miejsca dla większej akcji zazielenienia terenu Stoczni.

Po 1945 roku, na terenach przedwojennych stoczni została przywrócona i rozszerzona dawna funkcja stoczniowa. Znalazło się także miejsce dla wprowadzenia na nowo zieleni wysokiej oraz skromnych ozdobnych skwerków przy ważniejszych, reprezentacyjnych obiektach. Dane z tego okresu uzyskano z badań terenowych przeprowadzonych w 2022 r.

Na potrzeby niniejszego opracowania wykonano najpierw szczegółową inwentaryzację zieleni (plansza nr 1) i na jej podstawie analizę wiekowo-gatunkową. Polegała na wskazaniu przybliżonego wieku poszczególnych nasadzeń i pozwoliła na przedstawienie kolejnych zmian we wprowadzaniu elementów zieleni. Wynik tych prac został przedstawiony na planszy nr 2, gdzie zaprezentowano analizę stratygraficzną* wraz ze wskazówkami dotyczącymi dalszej gospodarki zielenią.

Uzyskane dane pozwoliły na wyróżnienie nastepujących kategorii wśród badanego zasobu zieleni:

- zachowane szpalery i obsadzenia alejowe oraz pojedyncze okazy z lat 20-tych XX w.,
- zachowane szpalery topoli włoskiej i pojedyncze okazy z lat 1960-1980,
- szpalery zieleni nowszej z lat 80-tych do czasów współczesnych,
- grupy zieleni wysokiej naturalnej i zaprojektowanej z lat 1970-1989,
- małe skwery i zieleńce przy ważniejszych obiektach oraz „ogródki spontaniczne" przy halach produkcyjnych z lat 1970-1989,
- grupy samosiewów oraz zakrzewień i zakrzaczeń.

* używany w geologii i archeologii termin „stratygrafia", oznaczający wykorzystywanie w datowaniu uwarstwienia odkładającego się materiału, został zaadoptowamy przez polską szkołę architektury krajobrazu w znaczeniu datowania różnych stanowisk zieleni.

Ponadto wskazano istotne wyróżniki przestrzenne w zbiorze zieleni stoczniowej, związane z jej historią. Są to:

- platan klonolistny z dawnych ogrodów na Polskim Haku,
- zieleń skweru przy budynku dawnej dyrekcji Stoczni (dzisiaj Plac Porozumienia Gdańskiego),
- obsadzenie alejowe dojścia do Stoczni,
- Drzewo Strajkujących w 1980 r.,
- „Dąb Prezydenta" z 2014 r.

Poniżej przykłady istniejącej na terenie Stoczni zieleni z fotografii z lat 70-tych i 80-tych XX w., także z okresu strajków stoczniowych (il. 54, 55, 56 i 57).

Il. 54. Szpaler topoli włoskiej wzdłuż ul. Głównej od wejścia przez Bramę nr 2 oraz wzdłuż ogrodzenia terenu Stoczni. Przed wejściem przez Bramę nr 2 widać szpaler alejki robiniowej. Widok w okresie bezlistnym, 1 maja 1971 r.; źródło: https://fotopolska.eu/1018843,foto.html, dostęp 10.09.2022.

Il. 55. Szpaler topoli włoskiej wzdłuż ogrodzenia terenu Stoczni. Przed wejściem przez Bramę nr 2 widać szpaler alejki robiniowej. Widok w okresie pełnego ulistnienia, 1980 r.; źródło: https://audiovis.nac.gov.pl/ dostęp 10.09.2022 r.

Il. 56. Szpaler topoli włoskiej wzdłuż ogrodzenia terenu Stoczni. Przed wejściem przez Bramę nr 2 widać szpaler alejki robiniowej. Widok w okresie pełnego ulistnienia, czas strajków, sierpień 1980 r.; źródło: https://audiovis.nac.gov.pl/ dostęp 10.09.2022 r.

Il. 57. Widok na tereny Stoczni od strony południowej, widać sporadycznie występującą zieleń wysoką, już wtedy o dużej wartości przyrodniczej, widoczne są też szpalery topolowe, 1980 r.; źródło: https://audiovis.nac.gov.pl/ dostęp 10.09.2022 r.

Na poniższych ilustracjach przedstawiono przykłady istniejącej na terenie Stoczni zieleni zaobserwowanej w trakcie wizji terenowej i inwentaryzacji dendrologicznej w 2022 roku (il. 58 do 71).

Il. 58. Szpaler topoli włoskiej widoczny z ul. Marynarki Polskiej, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 59. Relikty szpaleru topolowego przy ul. Głównej, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 60. Szpaler topoli włoskiej przy ul. Malarzy, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 61. Topole osiki na rogu ul. ul. Głównej i Narzędziowców – drzewa okazowe o dużej wartości przyrodniczej, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 62. Pozostałości obustronnego obsadzenia topolowego przy ul. Głównej – wartościowa kompozycja przestrzenna (do odtworzenia), 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 63. Pojedyncze drzewo (lipa drobnolistna) przy ul. Narzędziowców – egzemplarz wartościowy przyrodniczo, uatrakcyjnia przemysłową przestrzeń, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 64. Inny przykład uatrakcyjnienia przestrzeni przemysłowej w postaci wartościowej zieleni wysokiej – widok z ul. Krótkiej na ul. Dokową, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 65. Alejowe obsadzenie ul. Twardej, gatunki mieszane z przewagą lipy drobnolistnej, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 66. Wtórna, niekomponowana i wielogatunkowa zieleń na działce i w otoczeniu historycznych obiektów „Mlecznego Piotra" – postulat odtworzenia ogrodu ozdobnego, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 67. Relikty historycznego, przedwojennego szpaleru kasztanowców przy ul. Odlewników – do rekonstrukcji, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 68. Topole przy ul. Narzędziowców porażone jemiołą – postulat: usunięcie i zrekonstruowania szpaleru, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 69. Platan klonolistny na Polskim Haku, pozostałość po ogrodach z końca XIX w., 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Il. 70 a, b. Współczesny widok z lotu ptaka na pozostałości po ogrodach na Polskim Haku, 2021 r.

Il. 71 a, b. „Dąb Prezydenta", pierwotnie posadzony w 2014 roku, później przesadzony w nowe miejsce jako prawdopodobnie nowa sadzonka, 2022 r., fot. N. Karmowska i M. Cygan.

Fot. 4. Współczesny widok na tereny Młodego Miasta, fot. BAM.

6 Postulowane wnioski dotyczące przyszłości gospodarowania zielenią na obszarze będącym przedmiotem opracowania

Na podstawie inwentaryzacji dendrologicznej opracowano następujące wnioski i zalecenia w postaci wytycznych do ochrony i kształtowania zieleni, a także w postaci wskazania szeregu wyjątkowych widoków i panoram krajobrazu przemysłowego terenów Stoczni i terenów postoczniowych. Poniżej przedstawiono je w formie tabeli z opisem rodzaju zieleni w kontekście czasu jej powstania i lokalizacji oraz odpowiednio – treścią wytycznych.

Tabela. 1 a. Stratygrafia dendrologiczna, lokalizacja zasobu, waloryzacja i wskazania do gospodarki istniejącą zielenią oraz Identyfikacja istniejących i potencjalnych walorów widokowych.

A. Stratygrafia dendrologiczna, lokalizacja zasobu, waloryzacja i wskazania do gospodarki istniejącą zielenią:

Zasób	Lokalizacja	Waloryzacja	Zalecenia
Zachowane szpalery i obsadzenia alejowe oraz pojedyncze okazy z lat 20-tych XX w.	Szpalery przy ul. Wałowej, Siennej Grobli, Podstocznej, kasztanowce, jesiony i inne wg inwentaryzacji dendrologicznej	Wysoka wartość historyczna	Do bezwzględnego zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji układów liniowych wg indywidualnego projektu zieleni
Zachowane szpalery topoli i pojedyncze okazy z lat 1960-1980	Szpalery topoli włoskiej, topoli białej towarzyszące odcinkom dróg wewnętrznych Stoczni i inne pojedyncze drzewa wg inwentaryzacji dendrologicznej	Wysoka wartość historyczna i pejzażowa jako szczególny obraz terenów Stoczni w panoramie miasta	Do zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji układów wg indywidualnego projektu zieleni
Szpalery zieleni nowszej z lat 80-tych do czasów współczesnych	Szpalery robinii przy ul. Głównej od Placu Solidarności do budynku Portierni i Biura Przepustek przy Bramie nr 2.	Wartość przyrodnicza i jako przykład próby podkreślenia i estetyzowania głównego wejścia na teren Stoczni i reprezentacyjnego ciągu komunikacyjnego prowadzącego do części zarządczo-administracyjnej zakładu	Do zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji układu alejowego

Zasób	Lokalizacja	Waloryzacja	Zalecenia
Grupy zieleni wysokiej naturalnej oraz zaprojektowanej z lat 1970-1989	Obsadzenie uliczki przy budynku dawnej dyrekcji Stoczni (dzisiaj Plac Porozumienia Gdańskiego) oraz wielogatunkowa zieleń skweru przy Sali BHP	Duża wartość przyrodnicza poszczególnych egzemplarzy drzew oraz jako przykład wprowadzania zieleni na tereny przemysłowe	Do selekcji i zachowania wybranych zbiorów i okazów oraz do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej wg indywidualnego projektu zieleni
Małe skwery i zieleńce przy ważniejszych obiektach oraz „spontaniczne ogródki" przy halach produkcyjnych z lat 1970-1989	Na całym terenie Stoczni	Wartość przyrodnicza oraz jako próby „humanizacji" środowiska pracy; często wysoka wartość sentymentalna dla byłych pracowników Stoczni	Do selekcji i zachowania wybranych zbiorów i okazów oraz do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej wg indywidualnego projektu zieleni
Grupy samosiewów i zakrzewień	Na całym terenie Stoczni	Niska wartość	Do usunięcia a także do wykorzystania gatunku śnieguliczka jako rodzimego, dla nowych założeń zieleni
Wyróżniki przestrzenne w zbiorze zieleni istniejącej: 1. Platan klonolistny z dawnych ogrodów na Polskim Haku 2. Skwer przy uliczce przy budynku dawnej dyrekcji Stoczni (dzisiaj Plac Porozumienia Gdańskiego) 3. Obsadzenie alejowe dojścia do Stoczni 4. Drzewo Strajkujących w 1980 r. 5. Dąb Prezydenta z 2014 roku 6. Szpaler topoli czarnej przy budynku magazynowym 86B	Ad. 1. Teren zachowanego ogrodu prywatnego na Polskim Haku. Ad. 2. Przy Sali BHP. Ad. 3. Przy ul. Głównej. Ad 4. Klon jawor przed budynkiem Dyrekcji przy placu strajkowym. Ad. 5. Przy Sali BHP. Ad. 6. Przy budynku 86B.	Bardzo wysoka wartość historyczna i pamiątkowa (dla punktów od 1 do 5) pkt 6 wysoka wartość krajobrazowa oraz dendrologiczna (odmiana rodzima, tzw. sokora)	Do bezwzględnego zachowania w nowej strukturze przestrzennej (dla punktów od 1 do 6)

Il. 72. Dzisiejsza panorama terenu Stoczni w widoku od strony nasypu przy Mlecznym Piotrze w kierunku północnym, 2022 r., fot. N. Karmowska, M. Cygan.

Il. 73. Fragmenty planszy 1 „Szczegółowa inwentaryzacja zieleni" oraz jej oznaczenia graficzne. Całość planszy w załączniku dokumentu.

Dodatkowo wskazano i opisano występujące i potencjalne walory widokowe.

Na teren Stoczni a także z jej terenu, rozciąga się wiele unikatowych w skali kraju widoków i panoram. Zostały one przeanalizowane w opracowaniu A. Orchowskiej[18] i zweryfikowane (potwierdzone) w ramach wizji terenowej przeprowadzonej na potrzeby niniejszego opracowania.

Tabela. 1 b. Stratygrafia dendrologiczna, lokalizacja zasobu, waloryzacja i wskazania do gospodarki istniejącą zielenią oraz Identyfikacja istniejących i potencjalnych walorów widokowych.

B. Identyfikacja istniejących i potencjalnych walorów widokowych:

Elementy walorów widokowych	Lokalizacja	Zalecenia
Otwarcia widokowe istniejące	Na tereny Stoczni: z podwyższonego punktu obserwacji na kładce nad torami kolejowymi przy przystanku SKM Gdańsk Stocznia; Z terenów Stoczni: na makrownętrze wodne wód Wisły oraz wyspę Ostrów z zakończeń wszystkich osi widokowych wzdłuż północno-zachodnich pochylni i Basenu Wyposażeniowego (tereny d. Stoczni Schichaua) oraz wzdłuż obiektów d. Stoczni Cesarskiej	Do zachowania w nowej strukturze przestrzennej; Kładka jako miejsce historyczne („występująca" w filmie „Człowiek z Żelaza"); pozostałe otwarcia jako pejzaże unikatowego w skali Polski waterfrontu

[18] Orchowska-Smolińska A., *Wytyczne konserwatorskie dla terenu Stoczni Gdańskiej*, Gdańsk 2018, materiał udostępniony przez autorkę.

Elementy walorów widokowych	Lokalizacja	Zalecenia
Osie widokowe istniejące	Wzdłuż północno-zachodnich obiektów stoczniowych (tereny dawnej stoczni Schichaua oraz Cesarskiej): ul. Traserów, pochylni B5, B3, B1, ul. Niterów, Basenu Wyposażeniowego, ul. Rurarzy, Niterów, Elektryków, Nabrzeża Drewnica, ul. Monterów, Przy Pirsie, Narzędziowców, Głównej (od Bramy nr 2 do mostu pontonowego), Placu Porozumienia Gdańskiego, ul. Kadłubowców, 27 Grudnia i Krótkiej; ciągu komunikacyjnego wzdłuż budynków m.in. 47A i 34A począwszy od dzisiejszej granicy terenów Stoczni, wzdłuż ul. Odlewników, Wyposażeniowców, Dokowej, Robotniczej, wzdłuż budynków m.in. 35A i 43A; trzy silne osie widokowe między Basenem Dokowym d. Stoczni Cesarskiej a miejscem lokalizacji d. zespołu Mlecznego Piotra, a także oś widokowa w kierunku ECS od strony ul. Podstocznej; oś widokowa od zewnątrz wzdłuż ul. Malarzy i ul. Stefana Jaracza z widokiem od strony zachodniej na Plac Solidarności i Pomnik Poległych Stoczniowców 1970	Do zachowania w nowej strukturze przestrzennej jako podkreślające historyczną funkcjonalnie strukturę przestrzenną specyficznego zespołu przemysłowego – stoczniowego
Otwarcia widokowe potencjalne	Wg planszy nr 3	Do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej dla uatrakcyjnienia struktury urbanistycznej
Osie widokowe potencjalne	Kontynuacja osi widokowej z ul. Robotniczej na wnętrze wodne basenu portowego wokół Pirsu Wyposażeniowego; Opcjonalnie oś wzdłuż nieistniejącego dawnego „Rowu Długiego" przy budynkach 336A oraz 146A aż do budynku 504A	Do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej jako uatrakcyjnienie kompozycji nowego zagospodarowania oraz jako uwypuklenie historycznych form zagospodarowania (oś zaznaczająca przebieg nieistniejącego ważnego Rowu Długiego)
Ciągi widokowe istniejące	Z podwyższonego ciągu obserwacji z estakady ul. Ks. Jerzego Popiełuszki; z terenowego ciągu obserwacji wzdłuż całego nabrzeża wyspy Ostrów	Z estakady ul. Ks. Jerzego Popiełuszki – jako ogólnodostępny ciąg widokowy prezentujący obserwatorom z całej Polski strukturę przestrzenną organizmu Stoczni; z wyspy Ostrów – możliwa przybliżona pod względem efektu percepcja z turystycznych jednostek pływających „Białej Floty"
Punkty widokowe istniejące	Wg planszy nr 3	Do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej, jako element podejścia kompozycyjnego w urbanistyce
Punkty widokowe potencjalne	Wg planszy nr 3	Do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej, jako element podejścia kompozycyjnego w urbanistyce
Wnętrza krajobrazowe warunkujące ekspozycję kolejnych planów w widokach i panoramach	Wg planszy nr 3	Do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej, jako element podejścia kompozycyjnego w urbanistyce

zachowane szpalery i obsadzenia alejowe oraz pojedyncze okazy z lat 20-tych XX w. -do bezwzględnego zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji układów liniowych wg indywidualnego projektu zieleni

zachowane szpalery topoli włoskiej i pojedyncze okazy z lat 1960-1980 r, - do zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji układów wg indywidualnego projektu zieleni

szpalery zieleni nowszej z lat 80-tych do czasów współczesnych - do zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji rekonstrukcji układu alejowego

grupy zieleni wysokiej i zaprojektowanej z lat 90 - tych. - do selekcji i zachowania wybranych zbiorów i okazów w nowej strukturze przestrzennej wg indywidualnego projektu zieleni.

grupy samosiewów, zakrzewień i zakrzaczeń - do usunięcia

Zieleń wysoka do zachowania

drzewa o wysokiej wartości historycznej

drzewa o wysokiej wartości przyrodniczej

drzewa o dużej wartości przyrodniczej

pozostała zieleń wysoka do selekcji i ewentualnego wykorzystania bądź usunięcia

Wyróżniki przestrzenne w zbiorze zieleni istniejącej

1. platan klonolistny z dawnego ogrodu na Polskim Haku
2. skwer przy ul. Dyrekcyjnej
3. obsadzenie alejowe dojścia do Stoczni
4. drzewo strajkujących z 1980 r.
5. dąb prezydenta z 2014 r.

Wyróżniki przestrzenne w zbiorze zieleni istniejącej

otwarcia widokowe istniejące - do zachowania w nowej strukturze przestrzennej.

osie widokowe istniejące - do zachowania w nowej strukturze przestrzennej.

otwarcia widokowe potencjalne - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.

osie widokowe potencjalne - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.

punkty widokowe istniejące - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.

punkty widokowe potencjalne - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.

wnętrza krajobrazowe warunkujące ekspozycję kolejnych planów w widokach i panoramach - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.

Il. 74. Fragmenty planszy „Stratygrafia dendrologiczna, lokalizacja zasobu, waloryzacja i wskazania do gospodarki istniejącą zielenią oraz identyfikacja istniejących i potencjalnych walorów widokowych" i jej oznaczenia graficzne. Całość planszy w załączniku dokumentu.

Na dzisiejszym terenie Młodego Miasta próżno jest dziś szukać śladów najdawniejszego zagospodarowania. Można jedynie próbować, na podstawie danych historycznych, głównie archiwalnego materiału kartograficznego, lokalizować mniej więcej takie elementy jak: „woda", „łąki", „drzewa", „ogrody".Wszystkie wymienione elementy mogą – chociażby w części – być pomocnymi w procesie budowania koncepcji nowego zagospodarowania. Najgorszym bowiem podejściem planistycznym, byłoby potraktowanie tego terenu jak obszaru bez przeszłości, jak „czystej karty" gdzie stosuje się standardowe rozwiązania planistyczne. Warto zatem wspomagać się wskazówkami z przeszłości. Nieistniejące elementy najdawniejszego zagospodarowania – „wodę", „łąki", „drzewa", „ogrody", mogą stać się tymi wskazówkami – to zadanie dla bardziej ambitnych współczesnych planistów i urbanistów, w jakich miejscach obszaru zaprojektować poszczególne elementy współczesnego, niezbędnego dla tkanki miejskiej zagospodarowania.

Proponowane elementy dawnego zagospodarowania do uwzględnienia we współczesnych planach przedstawiają się następująco:

„Drzewa" – ciągi dawnych zadrzewień przyulicznych i między halami produkcyjnymi, nawet jeśli odtworzone we fragmentach lecz w tradycyjnym materiale roślinnym (lipa drobnolistna), mogą być ciekawym i intrygującym uzupełnieniem tkanki urbanistycznej.

„Zieleń" pozostała do dzisiaj i posiadająca cechy „pamięci" oraz wartości przyrodnicze – zachowanie i adaptacja jako lokalne „land-marki" (znaki krajobrazowe).

„Ogrody" – to najciekawszy i najbardziej wdzięczny element zagospodarowania. Tam, gdzie to będzie możliwe, warto zastanowić się na w miarę możliwości pełnym odtworzeniem zgrupowań zieleni wysokiej oraz niewielkich skwerów, jako wyjątkowo ważnego uzupełnienia tkanki urbanistycznej.

„Woda" – nieistniejące dzisiaj cieki mogłyby być – tam gdzie to możliwe – kanwą dla nietypowego narysu układu komunikacyjnego lub wprowadzenia widocznych dla użytkowników przestrzeni elementów wodnych (takie próby widać w niektórych propozycjach urbanistów).

„Łąki" – obszary dawnych łąk – tam gdzie to możliwe – mogą być wolnymi przestrzeniami zielonymi (błonia, łąki kwietne, przedpola ekspozycji form zabudowy, a nawet parkingi o nawierzchniach przepuszczalnych, trawiastych).

Można się obawiać, że taki plan urbanistyczny będzie wyglądać niedorzecznie, jak przypadkowy rysunek, niezgodny z obowiązującymi standardami. Ale czy na pewno?

Inne spojrzenie, spojrzenie wszechstronne, czyli zarówno krajobrazowe, jak i kompozycyjne oraz szanujące przeszłość, powinno móc znaleźć odzwierciedlenie w masterplanie poprzez możliwość wprowadzenia w nową strukturę również wysoce specyficznych elementów odbioru pejzażu. Dotyczy to takich elementów jak na przykład osie widokowe zakończone zamknięciami widokowymi bądź zaskakującymi otwarciami widokowymi. Ponadto, lokalne ciągi komunikacyjne mogą stać się swoistymi „ścieżkami wrażeń", z kolejnymi, interesującymi kadrami, tak odmiennymi od widoku ścian kanionów współczesnych, ciasnych osiedli zwanych „deweloperskimi".

Całość może stanowić dla mieszkańców i użytkowników rolę „gry miejskiej", gdzie – podobnie jak w historycznych śródmieściach wielu miast – ciągle jest coś „do odkrycia" i gdzie wszystko jest INDYWIDUALNE, inne jak gdzie indziej.

7 Zakończenie

Pierwotne Młode Miasto – gdzie było zlokalizowane i jak mogło wyglądać – to wciąż otwarte pytanie dla historyków, archeologów, badaczy dziejów Gdańska. Pewne ustalenia zostały już poczynione, m.in. zaproponowane zostały narysy prawdopodobnego rozplanowania, przedstawione przez Z. Maciakowską[19], J. Lipińskiego[20], oraz P. Samóla w jego publikacji[21]. Prezentują one autorskie ustalenia co do lokalizacji i narysu „Młodego Miasta".

Pozostałe elementy historycznej struktury przestrzennej obszaru, lokalizowane na analizowanym terenie od połowy XIX w., są znacznie bardziej czytelne i możliwe do zidentyfikowania w przestrzeni. Nie oznacza to, że są one zachowane – nie mniej jednak identyfikacja tych elementów jest znacznie łatwiejsza. Dotyczy to także elementów historycznej zieleni, począwszy od reliktów dawnych fortyfikacji (wciąż widocznych w planie, np. w granicy pomiędzy dawnymi terenami stoczniowymi a gazownią), poprzez nasadzenia z okresu powstawania zespołu tzw. Stoczni Cesarskiej po relikty nasadzeń z okresu powojennego.

Wykorzystanie tej wiedzy we współczesnym procesie kształtowania przestrzeni jest niewątpliwie istotnym wyzwaniem dla planistów i projektantów. W szczególności odnosić się to będzie do będących w przygotowaniu inwestycji kubaturowych i towarzyszących im przestrzeni otwartych. Charakter ich zagospodarowania powinien nawiązywać do przedstawionych w ramach opracowania zaleceń. Zalecenia te powinny być również uwzględniane w kształtowaniu sieci przestrzeni publicznych obszaru. Dotyczy to zarówno charakteru i struktury tychże, jak i rodzaju wprowadzanych nasadzeń, ze szczególnym zwróceniem uwagi na pielęgnację zachowanych reliktów historycznych form zieleni.

[19] Maciakowska Z., *Położenie miasta lubeckiego w Gdańsku* [w:] *„Rzeź Gdańska" z 1308 roku w świetle najnowszych badań. Materiały z sesji naukowej 12-13 listopada 2008 roku*, red. B. Śliwiński, Gdańsk 2009.
[20] Lipiński J., *Narodziny Młodego Miasta* [w:] J. Lipiński, P. Lorens, *Młode Miasto Gdańsk*, Gdańsk 2016.
[21] Samól P., *op. cit.*, s. 105, il. 6, s. 358, il. 68.

Fot. 5. Współczesny widok na tereny Młodego Miasta, fot. BAM.

8 Literatura

- Barton-Piórkowska J., *Stare Miasto*, Gdańsk 2010

- Bertram H., *Die physikalische Geschichte des Weichsel-Nogat-Delats* [w:] *Das Weichsel-Nogat-Delta. Beitrage zur Geschichte seinen landwirtschaftlichen Entwicklung, vorgeschichtlichen Besiedlung und bauerlichen Haus- und Hofanlage*, Danzig 1924.

- Bińkowska I., *Natura i miasto. Publiczna zieleń miejska we Wrocławiu od schyłku XVIII wieku do początku XX wieku*, Muzeum Architektury we Wrocławiu, Wrocław 2006.

- Biskup M., *Gdańsk pod panowaniem krzyżackim* [w:] *Historia Gdańska, t. 1: Do roku 1454*, red. E. Cieślak, Gdańsk 1978.

- Bugalski Ł., *Fortyfikacje ujścia Wisły 1454-1793. Studium z dziejów nowożytnej architektury militarnej*, red. G. Bukal, Sopot 2012.

- Bukal G., *Fortyfikacje Gdańska i ujścia Wisły w latach 1454–1793. Studium z dziejów*, Gdańsk 2010.

- Gawlicki M., *Polanki. Podmiejskie rezydencje mieszczan gdańskich*, Gdańsk 2018.

- Lipińska B., *Fortyfikacje jako element zieleni miejskiej Gdańska* [w:] *Fortyfikacje Gdańska*, red. G. Bukal, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Gdańsk 2006.

- Lipińska B., *Krajobrazy historyczne śródmieścia Gdańska – problem odtworzenia klimatów* [w:] *Program ożywienia śródmieścia Gdańska, Konwersatorium „QUO VADIS GEDANIA ?"*, red. G. Boros i Zb. Gach, Gdańsk 1998.

- Lipiński J., *Narodziny Młodego Miasta* [w:] J. Lipiński, P. Lorens, *Młode Miasto Gdańsk*, Gdańsk 2016.

- Lorens P., *Przekształcenia obszaru śródmieścia Gdańska w latach 1793-1945* [w:] *Gdańsk Pomnik Historii, Teka Gdańska 3, część 1*, red. A. Kostarczyk, Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Dziedzictwa Kulturowego w Gdańsku, Gdańsk 1998.

- Maciakowska Z., *Młode Miasto w Gdańsku. Jego położenie i wielkość* [w:] *Z dziejów średniowiecza. Pamięci profesora Jana Powierskiego (1940–1999)*, red. W. Długokęcki, Gdańsk 2010.

- Maciakowska Z., *Położenie miasta lubeckiego w Gdańsku* [w:] *„Rzeź Gdańska" z 1308 roku w świetle najnowszych badań. Materiały z sesji naukowej 12-13 listopada 2008 roku*, red. B. Śliwiński, Gdańsk 2009.

- Maciakowska Z., *Przepisy budowlane w wilkierzach gdańskich i ich wpływ na kształtowanie zabudowy w mieście od średniowiecza do końca XVIII wieku* [w:] *Studia i materiały do dziejów domu gdańskiego, cz. 2*, red. E. Kizik, Gdańsk-Warszawa 2011.

- Maciakowska Z., *Wiadrownia – zapomniana dzielnica Gdańska*, „Biuletyn Konserwatorski Pomorza Gdańskiego" 2015, z. 3.

- Maciakowska Z., *Zasiedlenie Głównego Miasta Gdańska około 1360 roku*, „Zapiski Historyczne" 2004.

- Mielczarski S., *Gdańsk – Młode Miasto (Jungstadt)*, „Rocznik Gdański" 1960/1961, t. 19/20.

- Omilanowska M., *Defortyfikacja Gdańska na tle przekształceń miast niemieckich w XIX wieku*, „Biuletyn Historii Sztuki" 2010.

- Orchowska-Smolińska A., *Wytyczne konserwatorskie dla terenu Stoczni Gdańskiej*, mps., Gdańsk 2018.

- Rozmarynowska K., *Historyczne i kulturowe tło gdańskich ogrodów (od XVII w. do początku XX w.)* [w:] *Gdańskie Ogrody*, red. E. Barylewska-Szymańska, Muzeum Gdańska, Gdańsk 2018.

- Rozmarynowska K., *Ogrody odchodzące ...?, Z dziejów gdańskiej zieleni publicznej 1708-1945*, słowo/obraz/terytoria, Gdańsk 2011.

- Samól P., *Młode Miasto Gdańsk (1380-1455) i jego patrymonium*, wyd. UG, Gdańsk 2018.
- Stankiewicz J., Szermer B., *Gdańsk. Rozwój urbanistyczny i architektoniczny oraz powstanie zespołu Gdańsk-Sopot-Gdynia*, Arkady, Warszawa 1959.

- Stąporek Michał, *Polski Hak*, https://www.trojmiasto.pl/wiadomosci/Polski-Hak-500-lat-u-ujscia-Motlawy-do-Wisly-n156464.html.

- Trzeciak A., Nawrocki A., *Jak działała Stocznia Gdańska*, Gdańsk 2022.

- Zbierski A., *Metody badań nad rozplanowaniem wczesnośredniowiecznego Gdańska*, „Rocznik Gdański" 1960/1961, t. 19/20.

- Zbierski A., *Port gdański na tle miasta w X–XIII wieku*, seria: „Gdańsk wczesnośredniowieczny", t. 5, Gdańsk 1964.

9 Załączniki

Uzupełnieniem przedstawionego materiału opisowego jest zestaw plansz obejmujących inwentaryzację i analizę zieleni w obszarze Młodego Miasta, aktualny na 2023 r. Pierwszej z nich towarzyszy tabela ze szczegółowym opisem poszczególnych okazów i zespołów zieleni. Kolejne arkusze obejmują także wskazania co do zachowania i ew. wprowadzenia powiązań o charakterze krajobrazowym.

Komplet tych materiałów stanowić może ważną przesłankę w procesie podejmowania decyzji projektowych dotyczących zarówno sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów w obszarze Młodego Miasta i Polskiego Haka jak i związanych z rozwojem układu przestrzeni publicznych. Pamiętać jednak należy iż z uwagi na tempo przekształceń dzielnicy informacje te – szczególnie o charakterze inwentaryzacyjnym – mogą ulec szybkiej dezaktualizacji.

Fot. 6. Współczesny widok na tereny Młodego Miasta, fot. BAM.

Il. 75 a. Plansza „Techniczna inwentaryzacja dendrologiczna". Planszę należy czytać razem z załączoną Tabelą inwentaryzacyjną zieleni. Plansze w dobrej rozdzielczości dostępne w archiwum Biura Architekta Miasta Gdańska.

0
125
250 m

Il. 75 b. Powiększenie fragmentu planszy „Techniczna inwentaryzacja dendrologiczna" – kadr 1.
Planszę należy czytać razem z załączoną Tabelą inwentaryzacyjną zieleni.

1149
1175
1174
1176
1178
1179
1180
1181
1184
1185
1186
1187
1188
1199
1200

Il. 75 c. Powiększenie fragmentu planszy „Techniczna inwentaryzacja dendrologiczna" – kadr 2.
Planszę należy czytać razem z załączoną Tabelą inwentaryzacyjną zieleni.

Tabela. 2. Inwentaryzacja zieleni

nr inw.	Nazwa polska	Nazwa łacińska	Obwód pnia	Średnica korony [cm]	Ocena stanu zdrowotnego	Uwagi
1	Wiąz szypułkowy	Ulmus laevis	25	140	++	
2	Klon jesionolistny	Acer negundo	13	160	++	
3	Wierzba	salix	15	300	++	
4	Wierzba	Salix	48	700	++	
5	Wierzba	Salix	27	300	++	wielopienna
6	Wiąz szypułkowy	Ulmus laevis	38	500	+++	wielopienny
7	Wierzba	Salix		600	+++	grupa z wiązem nr. 6
8	Wierzba	Salix	25	500	+++	
9	Topola osika	Populus tremula		510	+++	forma wielopienna
10	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	93	500	+++	
11	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	50	500	+++	
12	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	33	300	+++	
13	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	53	600	+++	
14	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	130	900	+++	
15	Klon jesionolistny	Acer negundo	30	200	+++	
16	Klon jesionolistny	Acer negundo	110	900	+++	
17	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	160	1400	+++	
18	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	141	1450	+++	
19	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	192	1200	+++	
20	Głog	Crataegus	138	600	+++	forma wielopienna
21	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
22	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
23	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
24	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
25	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
26	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
27	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
28	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
29	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
30	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
31	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
32	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
33	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
34	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie

35	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
36	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
37	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
38	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
39	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
40	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru, stare nasadzenie
41	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	46	450	++	przy budynku
42	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	brak możliwosci pomiaru
43	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	brak możliwosci pomiaru
44	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	brak możliwosci pomiaru
45	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	brak możliwosci pomiaru
46	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	brak możliwosci pomiaru
47	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	brak możliwosci pomiaru
48	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	brak możliwosci pomiaru
49	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	brak możliwosci pomiaru
50	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	grupa- brak możliwości pomiaru
51	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	grupa- brak możliwości pomiaru
52	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	grupa- brak możliwości pomiaru
53	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica			+++	grupa- brak możliwości pomiaru
54	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	80	350	+++	
55	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	65,65	1300	+++	wielopienna
56	Topola czarna odmiana włoska	Populus nigra var. Italica		1300	+++	brak możliwosci pomiaru
57	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	28,25	600	+++	
58	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	1422	800	+++	
59	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	165	1200	+++	
60	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	120			martwa
61	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	152	500	+++	
62	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	75	900	+++	
63	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		550	+++	brak możliwosci pomiaru
64	Klon	Acer			+++	grupa
65	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		430	+++	
66	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	88	600	+++	
67	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	121	900	+++	
68	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	107	1100	+++	
69	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	132	650	+++	

70	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	180	550	+++	
71	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	125			spalona, martwa
72	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	136	950	+++	
73	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	10	250	+++	
74	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	157	1000	+++	
75	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	87	1000	+++	
76	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	116,93,82	970	+++	
77	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	210	980	+++	
78	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	15	100	+++	
79	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	15	200	+++	
80	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	14	150	+++	
81	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	11	150	+++	
82	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	16	150	+++	
83	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	15	200	+++	
84	Wierzba płacząca	Salix babylonica	78	600	+++	
85	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	142	1100	+++	
86	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	124	850	+++	
87	Wierzba Iwa	Salix caprea		260	+++	brak możliwosci pomiaru
88	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		900	+++	brak możliwosci pomiaru
89	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	87	500	+++	
90	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	20,2	600	+++	
91	Klon zwyczajny	Acer platanoides	123	1400	+++	
92	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	102	800	+++	
93	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia			+++	grupa
94	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	172	1100	+++	
95	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	181	1200	+++	
96	Klon zwyczajny	Acer platanoides	10	150	+++	
97	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	10	300	+++	
98	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	30	700	+++	
99	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	135		+++	martwa
100	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	138	1000	+++	
101	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	220	1200	+++	
102	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	183	1200	+++	
103	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	131	800	+++	
104	Daglezja	Pseudotsuga Carriere	105	400	+++	
105	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	139	450	+++	
106	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia			+++	grupa o pow. 4 m^2
107	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	212	1200	+++	
108	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	15	200	+++	szpaler
109	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	18	200	+++	szpaler

110	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	18	100	+++	szpaler
111	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	18	200	+++	szpaler
112	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	12	150	+++	szpaler
113	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	18	150	+++	szpaler
114	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	12	200	+++	szpaler
115	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	18	300	+++	szpaler
116	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	18	100	+++	szpaler
117	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	17	100	+++	szpaler
118	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	12	150	+++	szpaler
119	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	10	150	+++	szpaler
120	Klon	Acer	125		–	brak korony, pieo okorowany
121	Klon	Acer	144		–	brak korony, pieo okorowany
122	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia			+++	grupa o pow. ok 4 m^2
123	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	15	500	+++	
124	Klon	Acer pseudoplatanus	161	1500	+++	
125	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	25	350	+++	
126	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	53	420	+++	
127	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	95	1000	+++	
128	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	67	630	+++	
129	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	71	800	+++	
130	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	174	1550	+++	
131	Klon zwyczajny	Acer platanoides	46	430	+++	
132	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	107	720	+++	
133	Świerk pospolity	Picea abies	20	150	+++	
134	Świerk pospolity	Picea abies	29	250	+++	
135	Świerk pospolity	Picea abies	34	200	+++	
136	Klon zwyczajny	Acer platanoides	51	530	+++	
137	Świerk pospolity	Picea abies	82	680	+++	
138	Żywotnik	Thuja	19	100	+++	
139	Śliwa	Prunus	50,53,55	820	+++	
140	Wiąz szypułkowy	Ulmus laevis	48	550	+++	
141	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	47	440	+++	
142	Topola osika	Populus tremula	54	500	+++	
143	Grusza	Pyrus	75	820	+++	
144	Topola	Populus	170		–	martwa, bez korony
145	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	270,71	1950	+++	
146	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	54	540	+++	
147	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	16	100	+++	
148	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	16	100	+++	

149	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	16	100	+++	
150	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	16	100	+++	
151	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	16	100	+++	
152	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	16	100	+++	
153	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	111	1000	+++	
154	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	176	1230	+++	
155	Świerk	Picea abies	63	250	+++	
156	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	340	740	+++	
157	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	34	330	+++	
158	Topola osika	Populus tremula	76	250	+++	
159	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	52	630	+++	
160	Topola	Populus	19	70	+++	
161	Topola	Populus	38	160	+++	
162	Topola osika	Populus tremula	85	250	+++	
163	Topola osika	Populus tremula	58	410	+++	
164	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	34,51,58	1200	+++	
165	Śliwa	Prunus	20,39,49	600	++	korona pochylona
166	Topola	Populus	18	120	+++	
167	Topola	Populus	25	150	+++	
168	Topola	Populus	19	120	+++	
169	Topola	Pupulus	22	250	+++	
170	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	19,21,26	600	+++	
171	Topola osika	Populus tremula	79	650	+++	
172	Topola osika	Populus tremula	26,85,95	720	+++	
173	Topola	Populus	286	1830	+++	
174	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	16	50	+++	szpaler
175	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	16	60	+++	szpaler
176	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	17	40	+++	szpaler
177	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	18	40	+++	szpaler
178	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	54	680	+++	
179	Wierzba Iwa	Salix caprea	68	810	+++	
180	Klon	Acer	60		-	brak korony, pień okorowany
181	Śliwa wiśniowa	Prunus cerasifera		560	+++	forma wielopienna
182	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	130	820	+++	
183	Cis pośredni	Taxus baccata		350	+++	forma wielopienna
184	Klon polny	Acer campestre		500	+++	wielopienny
185	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	103	700	+++	szpaler
186	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	107	700	+++	szpaler
187	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	114	700	+++	szpaler
188	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	152	900	+++	szpaler
189	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	141	800	+++	
190	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	47	400	+++	
191	Jarząb szwedzki		95	400	+++	
192	Jarząb szwedzki		90	450	+++	

193	Jarząb szwedzki		99	600	+++	
194	Jarząb szwedzki		91	600	+++	
195	Klon zwyczajny	Acer platanoides	104	700	+++	
196	Klon zwyczajny	Acer platanoides	107	600	+++	
197	Klon zwyczajny	Acer platanoides	116	800	+++	
198	Klon zwyczajny	Acer platanoides	93	650	+++	
199	Klon zwyczajny	Acer platanoides	72	500	+++	
200	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia		400	+++	wielopienny, rosnący w formie krzewu
201	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	59	350	+++	
202	Klon jawor	Acer platanoides	96	600	+++	
203	Klon jawor	Acer platanoides	72	600	+++	
204	Klon jawor	Acer platanoides	100	850	+++	
205	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	11	100	+++	szpaler
206	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	10	150	+++	szpaler
207	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	15	100	+++	szpaler
208	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	9	120	+++	szpaler
209	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	17	130	+++	szpaler
210	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	7	100	+++	szpaler
211	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	9	110	+++	szpaler
212	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	16	100	+++	szpaler
213	Wierzba płacząca	Salix babylonica	294	1450	+++	
214	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	308	1600	+++	
215	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	22	2	+++	
216	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	26	2	+++	
217	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	24	2	+++	
218	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	24	2	+++	
219	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	26	2	+++	
220	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	20	2	+++	
221	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	20			martwa, bez korony
222	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	19			martwa, bez korony
223	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	22	2	+++	
224	Topola	Populus	22	300	+++	
225	Topola	Populus	21, 26, 28, 33	600	+++	wielopienna
226	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	19	300	+++	korona pochylona
227	Wierzba Iwa	Salix caprea	23,24	450	+++	
228	Wierzba Iwa	Salix caprea	10,13,14	150	+++	
229	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	26	150	+++	
230	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	24	200	+++	
231	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	24	250	+++	
232	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	34	300	+++	

233	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	33	250	+++	
234	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	30	200	+++	
235	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	29	150	+++	
236	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	26	200	+++	
237	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	14	200	+++	
238	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	13	200	+++	
239	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	8	150	+++	
240	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	10	150	+++	
241	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	13	200	+++	
242	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	164	1000	+++	
243	Kasztanowiec	Aesculus		1050	+++	brak możliwosci pomiaru
244	Kasztanowiec	Aesculus		1050	+++	brak możliwosci pomiaru
245	Kasztanowiec	Aesculus	198	1200	+++	
246	Kasztanowiec	Aesculus	220	1200	+++	
247	Kasztanowiec	Aesculus	118	900	+++	
248	Topole	Populus			+++	grupa
249	Klon jawor	Acer platanoides		600	+++	brak możliwosci pomiaru
250	Wierzba iwa	Salix caprea		600	+++	wielopienna
251	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	47,54	600	+++	
252	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	179	800	+++	
253	Wierzba iwa	Salix caprea	47,75	950	+++	
254	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	83	900	+++	
255	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	78	900	+++	
256	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	246	230	+++	
257	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	193	400	+++	
258	Wierzba biała	Salix alba	145	650	+++	
259	Wierzba biała	Salix alba	114	600	+++	
260	Wierzba biała	Salix alba	247	350	+++	
261	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	257	350	+++	
262	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	320	450	+++	
263	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	grupa, bez możliwości pomiaru
264	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	132	720	+++	
265	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	144	650	+++	
266	Wierzba	Salix	41	350	+++	
267	Topola osika	Pupulus tremula		200	+++	bez możliwości pomiaru
268	Topola	Populus		200	+++	brak możliwosci pomiaru
269	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia		200	+++	brak możliwosci pomiaru
270	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	111,315	750	+++	
271	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	254	750	+++	
272	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	100	450	+++	
273	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	117	350	+++	

274	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	110	720	+++	
275	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	113	350	+++	
276	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	93	200	+++	
277	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	133	250	+++	
278	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	258	450	+++	
279	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	200	350	+++	
280	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	148	220	+++	
281	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	190	350	+++	
282	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	165	400	+++	
283	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	128	400	+++	
284	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	114	250	+++	
285	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	115	200	+++	
286	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	92	150	+++	
287	Topola osika	Populus tremula	68	400	+++	
288	Klon jawor	Acer platanoides	48, 108	1000	+++	
289	Topola osika	Populus tremula	140	750	+++	
290	Topola osika	Populus tremula	174	650	+++	
291	Topola osika	Populus tremula	291	1000	+++	
292	Topola osika	Populus tremula	201	1300	+++	
293	Topola osika	Populus tremula	265	110	+++	
294	Topola osika	Populus tremula	304	1200	+++	
295	Topola osika	Populus tremula	204	1500	+++	
296	Topola osika	Populus tremula	342	1200	+++	
297	Klon zwyczajny	Acer platanoides	124	450	+++	
298	Klon zwyczajny	Acer platanoides	123	350	-	martwy
299	Klon	Acer	70	400	-	martwy
300	Klon jawor	Acer platanoides	62,69,70	950	+++	
301	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	163	700	+++	
302	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	80	250	+++	
303	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	131	200	+++	
304	Kasztanowiec	Aesculus	147	800	+++	
305	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	67,77	700	+++	wielopienna
306	Topola osika	Populus tremula	112	600	+++	
307	Topola osika	Populus tremula	92	550	+++	
308	Topola osika	Populus tremula	94	600	+++	
309	Topola	Populus	168	1000	+++	
310	Topola	Populus	58	10	+++	
311	Topola osika	Populus tremula	265	1500	+++	
312	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	143	1600	+++	
313	Topola	Populus	248	400	+++	
314	Topola	Populus	195	400	+++	
315	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	155	1350	+++	
316	Wierzba iwa	Salix caprea	18, 39, 40, 41, 45	500	+++	wielopienna, przy budynku

317	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	45	400	+++	
318	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	28, 34, 38, 45	650	+++	wielopienna
319	Topola	Populus	83	1000	+++	
320	Bez czarny	Sambucus nigra			+++	grupa
321	Topola osika	Populus tremula	93	600	+++	
322	Topola osika	Populus tremula	68	550	+++	
323	Topola osika	Populus tremula	113,13	750	+++	
324	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	30,33,34	700	+++	
325	Klon zwyczajny	Acer platanoides	38	350	+++	
326	Topola	Populus	72	850	+++	
327	Topola	Populus	65	800	+++	
328	Klon zwyczajny	Acer platanoides	143	1600	+++	
329	Topola	Populus	50	650	++	
330	Topola	Populus	34	120	+++	
331	Topola	Populus	34	200	+++	
332	Wierzba płacząca	Salix caprea	184	2000	+++	
333	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	115	650	+++	
334	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	52	350	+++	
335	Klon zwyczajny	Acer platanoides	92	450	+++	
336	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	60	580	+++	
337	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	202	1400	+++	
338	Kasztanowiec	Aesculus	203	1400	+++	
339	Dąb	Quercus	254	1800	+++	
340	Lipa	Tilia	146	1000	+++	
341	Lipa	Tilia		450	+++	brak możliwosci pomiaru
342	Lipa	Tilia		630	+++	brak możliwosci pomiaru
343	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	11	100	+++	
344	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	11	100	+++	
345	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	12	150	+++	
346	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	15	200	+++	
347	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus betulus	16	250	+++	
348	Leszczyna pospolita	Corylus avellana			++	grupa o pow. 4mkw
349	Lipa	Tilia		600	+++	brak możliwosci pomiaru
350	Lipa	Tilia		600	+++	brak możliwosci pomiaru
351	Topola	Populus		1400	+++	brak możliwosci pomiaru
352	Topola	Populus		1450	+++	brak możliwosci pomiaru
353	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	250	1600	+++	
354	Wiśnia	Prunus	28, 30	300	+++	
355	Wiśnia	Prunus	21,25	250	+++	
356	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	29	350	+++	
357	Wiśnia	Prunus	53	400	+++	

358	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		600	+++	brak możliwosci pomiaru
359	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		700	+++	brak możliwosci pomiaru
360	Topola	Populus		650	+++	brak możliwosci pomiaru
361	Topola	Populus		800	+++	brak możliwosci pomiaru
362	Topola	Populus		800	+++	brak możliwosci pomiaru
363	Grab	Carpinus		400	+++	brak możliwosci pomiaru
364	Grab	Carpinus		400	+++	brak możliwosci pomiaru
365	Klon jesionolistny	Acer negundo	92	1300	+++	
366	Bez czarny	Sambucus nigra	24	50	+++	
367	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
368	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
369	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
370	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
371	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
372	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			++	żywopłot
373	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
374	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
375	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis				żywopłot
376	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
377	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
378	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
379	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			++	żywopłot
380	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
381	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
382	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			++	żywopłot
383	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
384	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
385	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
386	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
387	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
388	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
389	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
390	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
391	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
392	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
393	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			++	żywopłot
394	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
395	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
396	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			++	żywopłot
397	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
398	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
399	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
400	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
401	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot

402	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			++	żywopłot
403	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
404	Świerk pospolity	Picea abies	61	600	+++	
405	Świerk pospolity	Picea abies	86	700	+++	
406	Lipa	Tilia	185	1300	+++	
407	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	380	800	+++	
408	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	94	500	+++	
409	Lipa	Tilia	98	800	+++	
410	Lipa	Tilia	118	1000	+++	
411	Lipa	Tilia	145	1200	+++	
412	Lipa	Tilia	206	1300	+++	
413	Klon zwyczajny	Acer platanoides	124, 180	1300	+++	
414	Śliwa ałycza	Prunus cerasifera	60	600	+++	
415	Jabłon	Malus	120	950	+++	
416	Jabłon	Malus	112	600	+++	
417	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	136	600	+++	
418	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	123	1100	+++	
419	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	40	500	+++	
420	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	124	800	++	
421	Wierzba iwa	Salix caprea		700	+++	brak możliwości pomiaru
422	Wierzba iwa	Salix caprea		850	+++	brak możliwości pomiaru
423	Świerk pospolity	Picea abies	20	200	+++	
424	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	90	900	+++	
425	Wierzba mandżurska	Salix matsudana	62	400	+++	
426	Świerk pospolity	Picea abies	30	300	+++	
427	Świerk pospolity	Picea abies	35	400	+++	
428	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	94	700	+++	
429	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	116	1100	+++	
430	Świerk	Picea	28	400	++	
431	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
432	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
433	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
434	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
435	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
436	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
437	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
438	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
439	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
440	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			+++	żywopłot
441	Świerk	Picea		600	+++	brak możliwosci pomiaru
442	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	117	900	+++	
443	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	95	900	+++	
444	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	85	700	+++	
445	Jodła	Abies	30	500	+++	

446	Jodła	Abies	35	400	+++	
447	Klon zwyczajny	Acer platanoides	14, 20	350	+++	
448	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	34	250	+++	
449	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	71	200	+++	
450	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	168	1100	+++	
451	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	179	1100	+++	
452	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis			++	żywopłot
453	Bez czarny	Sambucus nigra		160	+++	bez możliwości pomiaru
454	Klon zwyczajny	Acer platanoides		500	+++	
455	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		600	+++	
456	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		600	+++	
457	Klon zwyczajny	Acer platanoides		800	+++	
458	Klon zwyczajny	Acer platanoides		500	+++	
459	Klon zwyczajny	Acer platanoides		650	+++	
460	Głóg	Crataegus	104	300	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
461	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	95	1200	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
462	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	150	1100	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
463	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	150	500	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
464	Głóg	Crataegus	100	500	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
465	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	60	600	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
466	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	89	650	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
467	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	72	600	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
468	Tuja 'Brabant'	Thuja occidentalis 'Brabant'		300	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
469	Tuja 'Brabant'	Thuja occidentalis 'Brabant'		300	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
470					+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
471	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis 'Szmaragd'		300	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
472	Jałowiec płożący	Juniperus horizontalis		430	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
473	Wierzba płacząca	Salix alba	574	1700	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
474	Daglezja	Pseudotsuga Carriere	160	800	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
475	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	22, 25, 28, 34, 35	400	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
476	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	130	850	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
477	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	120	750	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
478	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	63	600	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
479	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	85	450	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD

480	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	45	400	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
481	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	63	500	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
482	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	72	520	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
483	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	62, 78	500	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
484	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	63	500	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
485	Tuja 'Szmaragd'	Thuja occidentalis 'Szmaragd'		100	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
486	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	55	450	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
487	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	116	600	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
488	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	178	600	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
489	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	125	650	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
490	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	29	250	+++	
491	Cis pospolity	Taxus baccata	29	250	++	korona pochylona
492	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	130	800	+++	
493	Cis pospolity	Taxus baccata	38	250	+++	mierzone w ozimku
494	Cis pospolity	Taxus baccata	39	300	+++	mierzone w ozimku
495	Sosna wejmutka	Pinus strobus	89	1000	+++	
496	Świerk	Picea	50	450	+++	
497	Klon polny	Acer campestre	133	650	++	korona pochylona
498	Klon polny	Acer campestre	135	750	+++	
499	Lipa	Tilia	99	200	+++	
500	Klon	Acer	128	600	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
501	Kasztanowiec		230	1100	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
502	Kasztanowiec	Aesculus	220	1200	+++	drzewa na terenie budowy – pomiary pnia przybliżone z uwagi na strefę SOD
503	Grab kolumnowy "Fastigiata"	Carpinus 'Fastigiata'	37	200	+++	szpaler
504	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix ,			+++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
505	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix ,			+++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
506	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix ,			++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
507	Kasztanowiec	Aesculus		450	+++	brak możliwosci pomiaru
508	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		350	+++	brak możliwosci pomiaru
509	Kasztanowiec	Aesculus		650	+++	brak możliwosci pomiaru
510	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	53, 56	450	+++	
511	Dąb	Quercus	153	850	+++	
512	Kasztanowiec	Aesculus	310	1000	+++	
513	Lipa	Tilia	203	1000	+++	
514	Kasztanowiec	Aesculus	156	1000	+++	
515	Kasztanowiec	Aesculus	126	600	+++	
516	Dąb	Quercus	103	1000	+++	
517	Dąb	Quercus	130	1100	+++	

518	Kasztanowiec	Aesculus	87	450	+++	
519	Lipa	Tilia	114	700	+++	
520	Zakrzewienie liściaste	Salix			+++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
521	Kasztanowiec	Aesculus	305	13	+++	
522	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix, populus			+++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
523	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix, populus			+++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
524	Wierzba biała	Salix alba	312	1300	+++	
525	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula			+++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
526	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	34	450	+++	
527	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix, populus			++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
528	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix, populus			++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
529	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix, populus			++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
530	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix, populus			++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
531	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix, populus			++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
532	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula, salix, populus			++	siewki drzew, wys. nie wyższej niż 130 cm
533	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	27	230	+++	
534	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	21	230	+++	
535	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	24	230	+++	
536	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	27	230	+++	
537	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	26	230	+++	
538	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	24	230	+++	
539	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	30	230	+++	
540	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	30	230	+++	
541	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	23	230	+++	
542	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	23	230	+++	
543	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	25	230	+++	
544	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	28	230	+++	
545	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	31	230	+++	
546	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	25	230	+++	
547	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	24	230	+++	
548	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	28	230	+++	
549	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	28	230	+++	
550	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	30	150	+++	
551	Zakrzewienie liściaste	Robinia pseudoacacia, betula pendula			+	siewki drzew, wys nie wyższej niż 150 cm
552	Zakrzewienie liściaste	Robinia pseudoacacia, betula pendula, populus			++	siewki drzew, wys nie wyższej niż 150 cm
553	Zakrzewienie liściaste	Robinia pseudoacacia, betula pendula, populus			++	siewki drzew, wys nie wyższej niż 100 cm
554	Kasztanowiec	Aesculus	291	1400	+++	
555	Kasztanowiec	Aesculus	344	1500	+++	
556	Kasztanowiec	Aesculus	310	1200	+++	

557	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	50, 61, 79	650	+++	
558	Lipa	Tilia	220	1600	+++	
559	Kasztanowiec	Aesculus	232	1050	+++	
560	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	108	600	+++	
561	Modrzew	Larix	47	450	+++	
562	Czereśnia	Prunus avium	93	800	+++	
563	Kasztanowiec	Aesculus	222	1200	+++	
564	Kasztanowiec	Aesculus	203	1400	+++	
565	Topola włoska	Populus nigra var. Italica		450	+++	brak możliwosci pomiaru
566	Topola włoska	Populus nigra var. Italica		600	+++	brak możliwosci pomiaru
567	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	brak możliwosci pomiaru
568	Kasztanowiec	Aesculus		500	+++	brak możliwosci pomiaru
569	Jabłoo	Malus		1000	+++	brak możliwosci pomiaru
570	Wierzba iwa	Salix caprea	127	1200	+++	
571	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	73, 81	700	+++	
572	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	97	700	+++	nasadzenie przy elewacji
573	Glejdiczja	Gleditsia	32	500	+++	szpaler
574	Glejdiczja	Gleditsia	33	500	+++	szpaler
575	Glejdiczja	Gleditsia	34	450	+++	szpaler
576	Glejdiczja	Gleditsia	32	18		szpaler – martwa
577	Dąb	Quercus	132	1500	+++	
578	Dąb	Quercus				martwy
579	Dąb	Quercus	146	1400	+++	
580	Glejdiczja	Gleditsia	24	400	+++	
581			146			pieo okorowany.
582	Klon srebrzysty	Acer saccharinum	310	900	+++	
583	Klon srebrzysty	Acer saccharinum	279	600	+++	
584	Klon srebrzysty	Acer saccharinum	247	800	+++	
585	Zakrzewienie liściaste				+	brak możliwosci pomiaru, gatunki mieszane
586	Świerk	Picea		250	+++	brak możliwości pomiaru
587	Świerk	Picea		100	+++	brak możliwości pomiaru
588	Modrzew	Larix		350	+++	brak możliwości pomiaru
589	Świerk	Picea		250	+++	brak możliwości pomiaru
590	Modrzew	Larix		400	+++	brak możliwości pomiaru
591	Sosna czarna	Pinus nigra		500	+++	brak możliwości pomiaru
592	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		500	+++	brak możliwości pomiaru
593	Topola	Populus	27, 28, 46	300	+++	forma wielopienna
594	Klon srebrzysty	Acer saccharinum	312	1200	+++	
595	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	84	1000	+++	
596	Klon polny	Acer campestre	97	600	+++	
597	Klon polny	Acer campestre	95	500	+++	
598	Jałowiec kolumnowy	Juniperus	39	300	+++	
599	Świerk srebrny	Picea pungens	77	650	+++	
600	Daglezja	Pseudotsuga Carriere	100	600	+++	

601	Jodła kalifornijska	Abies concolor	39	400	+++	
602	Grab	Carpinus	141	950	+++	
603	Grab	Carpinus	150	950	+++	
604	Żywotnik	Thuja	126	600	+++	
605	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	73	600	+++	
606	Rajska jabłoo	Malus x purpurea	45	600	+++	
607	Śliwa wiśniowa	Prunus cerasifera	70	850	+++	
608	Śliwa wiśniowa	Prunus cerasifera	121	900	+++	
609	Topola osika	Populus tremula	192	700	+++	
610	Topola osika	Populus tremula	114	1200	+++	
611	Topola osika	Populus tremula	173	1300	+++	
612	Klon zwyczajny	Acer platanoides	23	160	+++	nowe nasadzenia
613	Klon zwyczajny	Acer platanoides	23	160	+++	nowe nasadzenia
614	Świerk srebrny	Picea pungens	43	300	+++	
615	Świerk srebrny	Picea pungens	71	400	+++	
616	Klon zwyczajny	Acer platanoides	101	650	+++	
617	Klon zwyczajny	Acer platanoides	124	700	+++	
618	Klon zwyczajny	Acer platanoides	144	750	+++	
619	Świerk srebrny	Picea pungens	85	600	+++	
620	Jałowiec pospolity	Juniperus		250	+++	
621	Klon zwyczajny	Acer platanoides	21	280	+++	
622	Topola osika	Populus tremula		800	+++	brak możliwości pomiaru
623	Topola osika	Populus tremula		800	+++	brak możliwości pomiaru
624	Topola osika	Populus tremula		800	+++	brak możliwości pomiaru
625	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru – grupa
626	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru – grupa
627	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru – grupa
628	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru – grupa
629	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru – grupa
630	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru – grupa
631	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru – grupa
632	Klon zwyczajny	Acer platanoides		650	+++	brak możliwości pomiaru
633	Wierzba iwa	Salix caprea		650	+++	brak możliwości pomiaru
634	Wierzba iwa	Salix caprea		900	+++	brak możliwości pomiaru
635	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		850	+++	brak możliwości pomiaru
636	Klon zwyczajny	Acer platanoides		500	+++	brak możliwości pomiaru
637	Klon zwyczajny	Acer platanoides		500	+++	brak możliwości pomiaru
638	Klon zwyczajny	Acer platanoides		500	+++	brak możliwości pomiaru
639	Zadrzewienie liściaste	Betula pendula			++	brak możliwości pomiaru
640	Zadrzewienie liściaste	Populus			++	brak możliwości pomiaru
641	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	195	600	++	
642	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	131	400	++	
643	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	202	500	++	
644	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	176	400	++	

645	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	151	350	++	
646	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	210	450	++	
647	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	54, 57	450	++	
648	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	66	200	++	
649	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula			++	siewki drzew, o wys. nie wyższej niż 180 cm
650	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula			++	siewki drzew, o wys. nie wyższej niż 200 cm
651	Zakrzewienie liściaste	Acer			++	siewki drzew, o wys. nie wyższej niż 200 cm
652	Lipa	Tilia	208	1300	++	znajduje się na terenie prywatnym
653	Wierzba biała	Salix alba	310	1500	++	znajduje się na terenie prywatnym
654	Lipa	Tilia	209	1200	++	znajduje się na terenie prywatnym
655	Zakrzewienie liściaste, mieszane	Acer, Betula pendula			++	brak przewagi żadnego gatunku, siewki
656	Kasztanowiec	Aesculus	209	1200	++	szpaler
657	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	20	100	++	nowe nasadzenie, uzupełnienie szpaleru
658	Kasztanowiec	Aesculus	251	1400	++	szpaler
659	Kasztanowiec	Aesculus	262	1400	++	szpaler
660	Kasztanowiec	Aesculus	281	1200	++	szpaler
661	Zakrzewienie liściaste	Acer			++	siewki drzew, wys. wyższej niż 180 cm
662	Kasztanowiec	Aesculus	260	1000	++	szpaler
663	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	20	100	+++	nowe nasadzenia
664	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	19	100	+++	nowe nasadzenia
665	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	23	100	+++	nowe nasadzenia
666	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	20	100	+++	nowe nasadzenia
667	Kasztanowiec	Aesculus	205	1100	+++	szpaler
668	Kasztanowiec	Aesculus	208	1100	+++	szpaler
669	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	20	100	+++	nowe nasadzenia
670	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	23	100	+++	nowe nasadzenia
671	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	25	100	+++	nowe nasadzenia
672	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	25	100	+++	nowe nasadzenia
673	Świerk	Picea	15	250	+++	
674	Kasztanowiec	Aesculus	231	1200	+++	szpaler
675	Świerk	Picea	29	250	+++	
676	Świerk	Picea	28	250	+++	
677	Świerk	Picea	33	250	+++	
678	Śliwa domowa mirabelka	Prunus domestica subsp. Syriaca	48	600	+++	
679	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	21	100	+++	nowe nasadzenia
680	Kasztanowiec	Aesculus	338	1100	+++	szpaler
681	Kasztanowiec	Aesculus	276	1200	+++	szpaler
682	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	20	100	+++	nowe nasadzenia

683	Kasztanowiec biały ‚Baumannii'	Aesculus hippocastanum , Baumannii'	20	100	+++	nowe nasadzenia
684	Śliwa domowa mirabelka	Prunus domestica subsp. Syriaca	130	450	+++	
685	Śliwa domowa mirabelka	Prunus domestica subsp. Syriaca	82	350	+++	
686	Kasztanowiec	Aesculus	242	1000	+++	szpaler
687	Lipa	Tilia			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru
688	Lipa	Tilia			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru
689	Lipa	Tilia			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru
690	Lipa	Tilia			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru
691	Lipa	Tilia			+++	szpaler – brak możliwości pomiaru
692	Lipa	Tilia			+++	wprowadzony szpaler – brak możliwości pomiaru
693	Leszczyna pospolita	Corylus avellana	32, 35, 39	700	+++	forma wielopienna
694	Wiąz szypułkowy	Ulmus laevis	48, 61, 90	800	++	forma wielopienna
695	Śliwa domowa	Prunus domestica	16, 53	500	++	forma wielopienna
696	Dąb	Quercus	56	500	+++	
697	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru – nasadzenie wprowadzone
698	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru – nasadzenie wprowadzone
699	Bez czarny	Sambucus nigra	54, 57	350	+++	
700	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	104	1200	+++	
701	Tuja ‚Szmaragd'	Thuja occidentalis ‚Szmaragd'			+++	żywopłot
702	Lipa	Tilia	85	900	+++	
703	Lipa	Tilia	94	900	+++	
704	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		850	+++	brak możliwości pomiaru
705	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		650	+++	brak możliwości pomiaru
706	Klon zwyczajny	Acer platanoides	50, 53	800	+++	
707	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	26, 50, 57	800	+++	
708	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	22, 29, 30, 60	700	+++	
709	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	57	750	+++	
710	Zadrzewienie liściaste-mieszane				+++	brak możliwości pomiaru
711	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	22	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
712	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	19	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
713	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	19	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
714	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	119	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
715	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	20	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
716	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	21	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
717	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	21	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
718	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	19	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
719	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	19	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
720	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	24	200	+++	szpaler, nowe nasadzenia
721	Wierzba iwa	Salix caprea		600	+++	brak możliwości pomiaru
722	Wierzba iwa	Salix caprea		600	+++	brak możliwości pomiaru

723	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		600	+++	brak możliwości pomiaru
724	Klon zwyczajny	Acer platanoides		450	+++	brak możliwości pomiaru
725	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		225	+++	brak możliwości pomiaru
726	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		325	+++	brak możliwości pomiaru
727	Wierzba mandżurska	Salix matsudana		400	+++	brak możliwości pomiaru
728	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		500	+++	brak możliwości pomiaru
729	Lipa	Tilia	115	1300	+++	nasadzenie przy elewacji
730	Śliwa domowa mirabelka	Prunus domestica subsp. Syriaca	28, 34, 45, 83	600	+++	
731	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	100	1300	+++	
732	Jabłon	Malus	100	800	+++	
733	Jabłon	Malus	26, 33	350	+++	
734	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	141	1200	+++	
735	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior			+++	brak możliwości pomiaru
736	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru
737	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru
738	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
739	Klon	Acer			+++	brak możliwości pomiaru – szpaler
740	Klon	Acer			+++	brak możliwości pomiaru – szpaler
741	Klon	Acer			+++	brak możliwości pomiaru – szpaler
742	Klon	Acer			+++	brak możliwości pomiaru – szpaler
743	Klon	Acer			+++	brak możliwości pomiaru – szpaler
744	Klon	Acer			+++	brak możliwości pomiaru – szpaler
745	Klon zwyczajny	Acer platanoides	144	1600	+++	
746	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	62	350	+++	
747	Morwa	Morus	114	1000	+++	
748	Morwa	Morus	94	700	+++	
749	Morwa	Morus	74,87, 94	1100	+++	
750	Klon zwyczajny	Acer platanoides	112	1200	+++	
751	Klon zwyczajny	Acer platanoides	110	1000	+++	
752	Klon zwyczajny	Acer platanoides	109	1100	+++	
753	Śliwa domowa mirabelka	Prunus domestica subsp. Syriaca	57, 62	750	+++	
754	Śliwa domowa mirabelka	Prunus domestica subsp. Syriaca		300	+++	
755	Wiśnia	Prunus sect. Carasus	56	300	+++	
756	Jarząb pospolity	Sorbus aucuparia	87	400	+++	
757	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	195	1200	+++	
758	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	190	1200	+++	
759	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	192	1150	+++	
760	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	102	1300	+++	
761	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	152, 177	1300	+++	
762	Lipa drobnolistna	Tilia cordata	209	1200	+++	
763	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	102	1200	+++	
764	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	139	900	+++	
765	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	143	500	+++	

766	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	114	700	+++	
767	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	133	600	+++	
768	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	140	800	+++	
769	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	141	650	+++	
770	Świerk	Picea			+++	brak możliwości pomiaru
771	Świerk	Picea			+++	brak możliwości pomiaru
772	Świerk	Picea			+++	brak możliwości pomiaru
773	Świerk	Picea			+++	brak możliwości pomiaru
774	Świerk	Picea			+++	brak możliwości pomiaru
775	Kasztanowiec	Aesculus	92	800	+++	
776	Żywotnik	Thuja		400	+++	
777	Świerk	Picea	82	800	+++	
778	Świerk	Picea	89	800	+	
779	Lipa	Tilia	92	800	-	odpadająca kora, 2,5 m od budynku
780	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	20	160	+++	nowe nasadzenie
781	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	156	900	+++	ogród wewnątrz starych budynków
782	Grusza	Pyrus	143	800	+++	ogród wewnątrz starych budynków
783	Grusza	Pyrus	112	1200	+++	ogród wewnątrz starych budynków
784	Wiśnia	Prunus sect. Carasus	85	500	+++	ogród wewnątrz starych budynków
785	Grusza	Pyrus	185	1200	+++	ogród wewnątrz starych budynków
786	Wiśnia	Prunus sect. Carasus	45, 31	400	+++	ogród wewnątrz starych budynków
787	Kasztanowiec	Aesculus	93, 111, 141	1100	+++	
788	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	63	750	+++	
789	Śliwa domowa mirabelka	Prunus domestica subsp. Syriaca	85	550	+++	
790	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	176	1200	+++	
791	Jabłoo	Malus	131	1000	+++	
792	Jarząb pospolity	Sorbus aucuparia	87	850	+++	
793	Jarząb pospolity	Sorbus aucuparia	53	600	+++	
794	Klon zwyczajny	Acer platanoides	57	600	+++	szpaler, korona forma kulista
795	Klon zwyczajny	Acer platanoides	53	600	+++	szpaler, korona forma kulista
796	Klon zwyczajny	Acer platanoides	72	600	+++	szpaler, korona forma kulista
797	Klon zwyczajny	Acer platanoides	63	600	+++	szpaler, korona forma kulista
798	Klon zwyczajny	Acer platanoides	56	600	+++	szpaler, korona forma kulista
799	Klon zwyczajny	Acer platanoides	71	600	+++	szpaler, korona forma kulista
800	Klon zwyczajny	Acer platanoides	77	600	+++	szpaler, korona forma kulista
801	Klon zwyczajny	Acer platanoides	96	600	+++	szpaler, korona forma kulista
802	Klon zwyczajny	Acer platanoides	76	600	+++	szpaler, korona forma kulista
803	Klon zwyczajny	Acer platanoides	74	600	+++	szpaler, korona forma kulista
804	Klon zwyczajny	Acer platanoides	94	600	+++	szpaler, korona forma kulista
805	Klon zwyczajny	Acer platanoides	56	400	+++	szpaler, korona forma kulista
806	Wierzba biała	Salix alba	150	1500	+++	
807	Wierzba biała	Salix alba	217	1500	+++	
808	Lipa drobnolistna	Tilia cordata		600	+++	brak możliwości pomiaru
809	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula			+	siewki drzew, o wys. nie wyższej niż 200 cm

810	Lipa szerokoliostna	Tilia platyphyllos	137, 174, 228	1600	+++	
811	Lipa szerokoliostna	Tilia platyphyllos	100, 102, 107, 120,	1400	+++	
812	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	193	1700	+++	
813	Lipa	Tilia	19	250	+++	nowe nasadzenie
814	Lipa	Tilia	42	400	+++	nowe nasadzenie
815	Lipa	Tilia	202	1100	+++	
816	Lipa	Tilia	198	1300	+++	
817	Lipa	Tilia	185	1100	+++	
818	Wierzba biała	Salix alba	119	800	+++	
819	Lipa szerokoliostna	Tilia platyphyllos	174	1200	+++	
820	Lipa	Tilia	149	800	+++	
821	Lipa	Tilia	120	1000	+++	
822	Lipa	Tilia	39	400	+++	
823	Lipa	Tilia	31	350	+++	
824	Zakrzewienie liściaste	Tilia, sambucus nigra, prunus cerasifera			+++	brak możliwości pomiaru
825	Śliwa wiśniowa	Prunus cerasifera	48	600	+++	pomiar pnia w ozimku
826	Śliwa wiśniowa	Prunus cerasifera	87	500	+++	
827	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	103	1100	+++	
828	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	140	800	+++	
829	Orzech włoski	Junglans regia		700	+++	brak możliwości pomiaru
830	Świerk	Picea		400	+++	brak możliwości pomiaru
831	Cyprys	Cupressus		200	+++	brak możliwości pomiaru
832	Świerk	Picea		400	+++	brak możliwości pomiaru
833					+++	
834	Lipa	Tilia	29	200	+++	
835	Lipa	Tilia	21	200	+++	
836	Lipa	Tilia	155	1200	+++	
837	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	124	1000	+++	
838	Lipa	Tilia	193	1100	+++	
839	Lipa	Tilia	184	900	+++	
840	Lipa	Tilia	148	1100	+++	
841	Lipa	Tilia	189	1300	+++	
842	Lipa	Tilia	236	1500	+++	
843	Kasztanowiec	Aesculus	145	1000	+++	
844	Lipa	Tilia	36	350	+++	
845	Lipa	Tilia	138	800	+++	
846	Lipa	Tilia	152	800	+++	
847	Lipa	Tilia	58	700	+++	
848	Kasztanowiec	Aesculus	133	900	+++	
849	Lipa	Tilia	43, 68, 69, 70	1000	+++	
850	Wiśnia	Prunus	100	700	+++	
851	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	144	1200	+++	
852	Lipa	Tilia	143	800	+++	

853	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	94	800	+++	
854	Lipa	Tilia	141	1000	+++	
855	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	104	750	+++	
856	Wiśnia	Prunus	95	600	+++	
857	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	141	650	+++	
858	Topola	Populus	200	1300	+++	
859	Jesion wyniosły	Fraxinus excelsior	101	1050	+++	
860	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	72	450	+++	
861	Klon jesionolistny	Acer negundo	120	600	+++	
862	Śliwa wiśniowa	Prunus cerasifera	84	500	+++	
863	Śliwa wiśniowa	Prunus cerasifera	66	600	+++	
864	Jesion czarny	Fraxinus nigra	112	1000	+++	
865	Jesion czarny	Fraxinus nigra	106	1500	+++	
866	Jesion czarny	Fraxinus nigra	136	1600	+++	
867	Jesion czarny	Fraxinus nigra	111	1000	+++	
868	Jesion czarny	Fraxinus nigra	96, 109	1100	+++	
869	Jesion czarny	Fraxinus nigra	126	1000	+++	
870	Jesion czarny	Fraxinus nigra	134	1100	+++	
871	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	103	1000	+++	
872	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	142	1200	+++	
873	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	118	1000	+++	
874	Jesion czarny	Fraxinus nigra	108	650	+++	
875	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	202	1300	+++	
876	Jesion	Fraxinus	155	1400	+++	
877	Jesion	Fraxinus	161	1200	+++	
878	Jesion	Fraxinus	147	1050	+++	
879	Kasztanowiec	Aesculus	238	1000	+++	
880	Świerk	Picea			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
881	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
882	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
883	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
884	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
885	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
886	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
887	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
888	Świerk	Picea			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
889	Sosna	Pinus			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
890	Brzoza brodawkowata	betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, uśredniona korona
891	Brzoza brodawkowata	betula pendula	90	600	+++	

892	Jesion czarny	Fraxinus nigra	162	1000	+++	
893	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	119	1000	+++	
894	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	116	900	+++	
895	Jesion	Fraxinus	91	750	+++	
896	Jesion	Fraxinus	106	1000	+++	
897	Jesion	Fraxinus	70	400	+++	
898	Jesion	Fraxinus	61	350	+++	
899	Jesion	Fraxinus	73	400	+++	
900	Jesion	Fraxinus	43	200	+++	
901	Jesion	Fraxinus	54	250	+++	
902	Jesion	Fraxinus	74	400	+++	
903	Jesion	Fraxinus	67	35	+++	
904	Jesion	Fraxinus	88	500	+++	
905	Jesion	Fraxinus	55	100	+++	
906	Jesion	Fraxinus	54	600	+++	
907	Jesion	Fraxinus	55	600	+++	
908	Klon zwyczajny	Acer platanoides	135	1200	+++	
909	Jesion	Fraxinus	95	1200	+++	
910	Jesion	Fraxinus	113	1100	+++	
911	Jesion	Fraxinus	105	800	+++	
912	Jesion	Fraxinus	104	1200	+++	
913	Jesion	Fraxinus	143	1350	+++	
914	Jabłon	Malus	55	400	+++	
915	Jesion	Fraxinus	99	600	+++	
916	Klon zwyczajny	Acer platanoides	123	1200	+++	
917	Jesion	Fraxinus	73	150	+++	
918	Jesion	Fraxinus	71	500	+++	
919	Jesion	Fraxinus	89	800	+++	
920	Jesion	Fraxinus	63, 134	1000	+++	
921	Jesion	Fraxinus	80	450	+++	
922	Jesion	Fraxinus	107	800	+++	
923	Jesion	Fraxinus			+++	brak możliwości pomiaru
924	Jesion	Fraxinus			+++	brak możliwości pomiaru
925	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
926	Jesion	Fraxinus			+++	brak możliwości pomiaru
927	Jesion	Fraxinus			+++	brak możliwości pomiaru
928	Jesion czarny	Fraxinus nigra	206	850	+++	
929	Jesion czarny	Fraxinus nigra	178	600	+++	
930	Jesion czarny	Fraxinus nigra	187	700	+++	
931	Jesion czarny	Fraxinus nigra			+++	brak możliwości pomiaru
932	Jesion czarny	Fraxinus nigra			+++	brak możliwości pomiaru
933	Jesion czarny	Fraxinus nigra			+++	brak możliwości pomiaru
934	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru
935	Jesion	Fraxinus			+++	brak możliwości pomiaru

936	Jesion	Fraxinus			+++	brak możliwości pomiaru
937	Jesion	Fraxinus			+++	brak możliwości pomiaru
938	Śliwa ałycza	Prunus cerasifera	98	500	+++	mierzone w ozimku
939	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
940	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
941	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
942	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
943	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
944	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
945	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
946	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
947	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
948	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
949	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
950	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
951	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
952	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru, szpaler
953	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	
954	Jesion	Fraxinus	160	800	+++	
955	Jesion	Fraxinus	143	600	+++	
956	Jesion	Fraxinus	146	900	+++	
957	Jesion	Fraxinus			–	martwa
958	Jesion	Fraxinus	168	450	+++	
959	Jesion	Fraxinus	160	800	+++	
960	Jesion	Fraxinus	145	500	+++	
961	Jesion	Fraxinus	139	700	+++	
962	Jesion	Fraxinus			–	martwy
963	Jesion	Fraxinus	169	700	+++	
964	Jesion	Fraxinus	179	800	+++	
965	Jesion	Fraxinus	160	700	+++	
966	Jesion	Fraxinus	179	1200	+++	
967	Dąb bezszypułkowy	Quercus petraea	150	1050	+++	
968	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	94	500	+++	
969	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	66	600	+++	
970	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	59, 77	500	+++	
971	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	83	800	+++	
972	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru
973	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru
974	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru
975	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
976	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
977	Kasztanowiec	Aesculus			+++	brak możliwości pomiaru
978	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru
979	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru

980	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
981	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru
982	Klon jawor	Acer pseudoplatanus			+++	brak możliwości pomiaru
983	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
984	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
985	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
986	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
987	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
988	Wierzba iwa	Salix caprea			+++	brak możliwości pomiaru
989	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
990	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
991	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
992	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
993	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
994	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
995	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
996	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
997	Klon zwyczajny	Acer platanoides			+++	brak możliwości pomiaru
998	Klon zwyczajny	Acer platanoides			+++	brak możliwości pomiaru
999	Lipa	Tilia			+++	brak możliwości pomiaru
1000	Jesion	Fraxinus		800	+++	brak możliwości pomiaru
1001	Jesion	Fraxinus		800	+++	brak możliwości pomiaru
1002	Topola	Populus		1600	+++	brak możliwości pomiaru
1003	Topola	Populus		500	+++	brak możliwości pomiaru
1004	Topola	Populus		600	+++	brak możliwości pomiaru
1005	Topola	Populus		800	+++	brak możliwości pomiaru
1006	Topola	Populus		ok. 550	+++	szpaler
1007	Topola	Populus	360	650	+++	
1008	Topola	Populus			+++	brak możliwości pomiaru
1009	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1010	Jesion	Fraxinus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1011	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1012	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1013	Jesion	Fraxinus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1014	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1015	Klon jawor	Acer pseudoplatanus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1016	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1017	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1018	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1019	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1020	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1021	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1022	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1023	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru

1024	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1025	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1026	Topola	Populus		700	+++	brak możliwości pomiaru
1027	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	brak możliwości pomiaru
1028	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	brak możliwości pomiaru
1029	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	brak możliwości pomiaru
1030	Wierza iwa	Salix caprea		700	+++	brak możliwości pomiaru
1031	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	brak możliwości pomiaru
1032	Zakrzewienie liściaste	Acer, Betula pendula, Salix			+++	siewki o wys. nie wyższej niż 300 cm
1033	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1034	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1035	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1036	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1037	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1038	Klon zwyczajny	Acer platanoides	156	1200	+++	
1039	Klon zwyczajny	Acer platanoides	93	900	+++	
1040	Klon zwyczajny	Acer platanoides	98	900	+++	
1041	Klon zwyczajny	Acer platanoides	152	1200	+++	
1042	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1043	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1044	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1045	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1046	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1047	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru
1048	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1049	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1050	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1051	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1052	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1053	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1054	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1055	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1056	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1057	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1058	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1059	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1060	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1061	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1062	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1063	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1064	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1065	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1066	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	bez możliwości pomiaru – szpaler
1067	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	120, 130, 175	600	+++	

1068	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	141	550	+++	
1069	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	320	750	+++	
1070	Jesion	Frexinus	50	450	+++	
1071	Jesion	Frexinus	95	900	+++	
1072	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	21	200	+++	szpaler
1073	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	22	200	+++	szpaler
1074	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	26	200	+++	szpaler
1075	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	22	200	+++	szpaler
1076	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	21	200	+++	szpaler
1077	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	27	200	+++	szpaler
1078	Wiśnia piłkowana	Prunus serrulata	15	200	+++	
1079	Wiśnia piłkowana	Prunus serrulata	16	200	+++	
1080	Wiśnia piłkowana	Prunus serrulata	17	200	+++	
1081	Wiśnia piłkowana	Prunus serrulata	17	200	+++	
1082	Wiśnia piłkowana	Prunus serrulata	38	400	+++	
1083	Świerk	Picea	58	800	+++	
1084	Lipa	Tilia	121	1200	+++	
1085	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1086	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1087	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1088	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1089	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1090	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1091	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1092	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1093	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1094	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1095	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1096	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1097	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1098	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1099	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1100	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1101	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1102	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1103	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1104	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1105	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1106	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1107	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1108	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler – nowe nasadzenia
1109	Klon zwyczajny	Acer platanoides			+++	bez możliwości pomiaru
1110	Klon zwyczajny	Acer platanoides			+++	bez możliwości pomiaru
1111	Jesion	Fraxinus	97	700	+++	

1112	Jesion	Fraxinus	58	350	+++	
1113	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	107	800	+++	
1114	Jesion	Fraxinus	76	600	+++	
1115	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	154	1000	+++	
1116	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia			+++	bez możliwości pomiaru
1117	Lipa	Tilia	158	800	+++	
1118	Lipa	Tilia	123	900	+++	
1119	Lipa	Tilia	76	800	+++	
1120	Kasztanowiec	Aesculus	99	500	+++	
1121	Lipa	Tilia	105	1000	+++	
1122	Modrzew	Larix	65	800	+++	
1123	Zakrzewienie brzozowe	Betula pendula			+++	
1124	Lipa	Tilia	131	1000	+++	
1125	Lipa	Tilia	93	600	+++	
1126	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	94	600	+++	
1127	Jarząb szwedzki	Sorbus intermedia	98	800	+++	
1128	Lipa	Tilia	131	1000	+++	
1129	Lipa	Tilia	86	1000	+++	
1130	Kasztanowiec	Aesculus	131	1000	+++	
1131	Grab kolumnowy „Fastigiata”	Carpinus betulus	25	250	+++	szpaler
1132	Grab kolumnowy „Fastigiata”	Carpinus betulus	25	250	+++	szpaler
1133	Grab kolumnowy „Fastigiata”	Carpinus betulus	25	250	+++	szpaler
1134	Grab kolumnowy „Fastigiata”	Carpinus betulus	25	250	+++	szpaler
1135	Grab kolumnowy „Fastigiata”	Carpinus betulus	25	250	+++	szpaler
1136	Grab kolumnowy „Fastigiata”	Carpinus betulus	25	250	+++	szpaler
1137	Grab kolumnowy „Fastigiata”	Carpinus betulus	25	250	+++	szpaler
1138	Grab kolumnowy „Fastigiata”	Carpinus betulus	25	250	+++	szpaler
1139	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula			+++	
1140	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	78,87	800	+++	
1141	Zakrzewienie liściaste	Acer			+++	
1142	Lipa	Tilia	81	600	+++	
1143	Lipa	Tilia	105	600	+++	
1144	Jesion czarny	Fraxinus nigra	91	600	+++	
1145	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	77	800	+++	
1146	Klon zwyczajny	Acer platanoides	118	1200	+++	
1147	Klon zwyczajny	Acer platanoides	62, 123	700	+++	
1148	Klon zwyczajny	Acer platanoides	86, 91, 98	600	+++	
1149	Zakrzewienie liściaste	Acer			++	
1150	Kasztanowiec	Aesculus	100	600	+++	
1151	Klon jawor	Acer platanoides	66	800	+++	

1152	Buk	Fagus	77	600	+++	
1153	Buk	Fagus	135	800	+++	
1154	Klon srebrzysty	Acer saccharinum	145	700	+++	
1155	Jesion	Fraxinus	49	500	+++	
1156	Lipa	Tilia	122	700	+++	
1157	Brzoza brodawkowata	Betula pendula			+++	szpaler
1158	Brzoza brodawkowata	betula pendula		700	+++	bez możliowści pomiaru
1159	Świerk	Picea		500	+++	bez możliowści pomiaru
1160	Świerk	Picea		500	+++	bez możliowści pomiaru
1161	Olsza	Alnus	95	800	+++	
1162	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	71	600	+++	
1163	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	74	550	+++	
1164	Klon	Acer	99	500	+++	
1165	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	92	500	+++	
1166	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	63, 74	750	+++	
1167	Robinia akacjowa	Robinia pseudoacacia	75,76	700	+++	
1168	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+++	szpaler
1169	Jabłoo	Malus		600	+++	bez możliowści pomiaru
1170	Klon zwyczajny	Acer platanoides		550	+++	bez możliowści pomiaru
1171	Jesion	Fraxinus		700	+++	bez możliowści pomiaru
1172	Topola	Populus		1500	+++	bez możliowści pomiaru
1173	Topola	Populus		600	+++	bez możliowści pomiaru
1174	Klon zwyczajny	Acer platanoides		500	+++	bez możliowści pomiaru
1175	Śliwa ałycza	Prunus domestica subsp. Syriaca	135	700	+++	
1176	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	95	600	+++	
1177	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	98	700	+++	
1178	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	bez możliowści pomiaru
1179	Kasztanowiec	Aesculus		700	+++	bez możliowści pomiaru
1180	Kasztanowiec	Aesculus		700	+++	bez możliowści pomiaru
1181	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	130	1200	+++	
1182	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	89,127	800	+++	
1183	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	194	1200	+++	
1184	Zadrzewienie	Betula pendula, Tilia, Acer			+++	
1185	Klon	Acer	20	100	+++	szpaler
1186	Klon	Acer	20	100	+++	szpaler
1187	Jesion	Fraxinus		750	+++	brak możliwości pomiaru
1188	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula			+++	brak możliwości pomiaru
1189	Klon	Acer	18	100	+++	szpaler
1190	Jabłoń	Malus	27, 40, 45, 45	800	+++	
1191	Lipa	Tilia	150	100	+++	
1192	Lipa	Tilia	50	500	+++	
1193	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	93	750	+++	

1194	Topola	Populus	75	500	+++	
1195	Lipa	Tilia	88	550	+++	
1196	Modrzew	Larix	43	800	+++	
1197	Jesion czarny	Fraxinus nigra	122	900	+++	
1198	Jesion czarny	Fraxinus nigra	65	500	+++	korona pochylona
1199	Zakrzewienie liściaste mieszane	Populus, Acer			+++	
1200	Klon zwyczajny	Acer platanoides	27	350	+++	
1201	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	bez możliowści pomiaru
1202	Zakrzewienie liściaste	Betula pendula		700	+++	bez możliowści pomiaru
1203	Topola osika	Populus tremula		700	+++	bez możliowści pomiaru
1204	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	bez możliowści pomiaru
1205	Brzoza brodawkowata	Betula pendula		700	+++	bez możliowści pomiaru
1206	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	63	600	+++	nasadzenie przy pomniku
1207	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	39	400	+++	nasadzenie przy pomniku
1208	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	114	650	+++	
1209	Zakrzewienie	Syringa vulgaris			+++	brak możliwości pomiaru
1210	Zakrzewienie mieszane	Acer			+++	siewki drzew o wys. nie wyższej niż 250 cm
1211	Zakrzewienie mieszane	Betula pendula, acer, populus, salix			+++	siewki drzew o wys. nie wyższej niż 250 cm
1212	Lipa	Tilia	165	900	+++	
1213	Klon zwyczajny	Acer platanoides	95	1500	+++	
1214	Klon zwyczajny	Acer platanoides	101	1500	+++	
1215	Klon zwyczajny	Acer platanoides	63	800	+++	
1216	Klon zwyczajny	Acer platanoides	92	1100	+++	
1217	Jabłoo ‚Oliwka żółta'	Malus	105	1000	+++	
1218	Jabłoo ‚Oliwka żółta'	Malus	50	450	+++	
1219	Jabłoo ‚Oliwka żółta'	Malus	117	750	+++	
1220	Wierzba biała	Salix alba	266	1350	+++	
1221	Topola	Populus	354	700	+++	
1222	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	130	1200	+++	
1223	Jesion	Fraxinus	212	1300	+++	
1224	Zakrzewienie liściaste mieszane	Populus, Acer			+++	siewki drzew o wys. nie wyższej niż 250 cm
1225	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	62	450	+++	
1226	Zakrzewienie liściaste mieszane	Acer, betula pendula,populus			+++	siewki drzew o wys. nie wyższej niż 300 cm
1227	Wierzba biała	Salix alba	215	1200	+++	teren budowy
1228	Wierzba biała	Salix alba	260	1400	+++	teren budowy
1229	Zakrzewienie liściaste mieszane	Acer, betula pendula, tilia, salix			+++	teren budowy
1230	Klon	Acer			+++	teren budowy
1231	Topola	Populus			+++	teren budowy
1232	Klon	Acer			+++	teren budowy
1233	Topola	Populus			+++	teren budowy

1234	Wierzba biała	Salix alba			+++	teren budowy
1235	Wierzba biała	Salix alba			+++	teren budowy
1236	Lipa	Tilia	132	800	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1237	Lipa	Tilia	171	750	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1238	Jabłoo ‚Oliwka żółta'	Malus	102	600	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1239	Jesion	Fraxinus	104	600	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1240	Wierzba biała	Salix alba	159	2000	++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1241	Wierzba biała	Salix alba	125, 300	2500	++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1242	Wierzba biała	Salix alba	87, 174	1800	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1243	Jabłoo	Malus	128	800	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1244	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	75	700	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1245	Jabłoo	Malus	63, 67	400	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1246	Topola osika	Populus tremula	115	800	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1247	Wierzba biała	Salix alba	161	750	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1248	Wierzba biała	Salix alba	98	900	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1249	Jabłoo	Malus	65	600	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1250	Jabłoo	Malus	78	500	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1251	Wierzba iwa	Salix caprea	40, 54, 57	500	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1252	Jesion	Fraxinus	73	700	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1253	Wierzba biała	Salix alba	58, 102, 110	900	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1254	Jabłoo	Malus	100	750	++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1255	Wierzba biała	Salix alba		1900	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku- brak możliwości pomiaru
1256	Wierzba biała	Salix alba	30, 62,107,154	2300	++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1257	Wierzba biała	Salix alba	106,156	1000	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1258	Wierzba biała	Salix alba	144	1500	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1259	Wierzba biała	Salix alba	133	1400	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1260	Wierzba biała	Salix alba	162	1200	++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1261	Orzech włoski	Juglans regia	50,50,60	750	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1262	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	23,33	450	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1263	Jesion	Fraxinus	26	250	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1264	Śliwa	Prunus	52	450	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku

1265	Jesion	Fraxinus	61	400	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1266	Wierzba iwa	Salix caprea	121	1000	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1267	Wierzba iwa	Salix caprea	93	800	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1268	Zakrzewienie liściaste	Prunus			+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1269	Zakrzewienie liściaste mieszane	Salix, betula pendula			+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1270	Zakrzewienie liściaste mieszane	Salix alba			+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1271	Zakrzewienie liściaste ałycze	Prunus domestica subsp. Syriaca			+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1272	Zakrzewienie liściaste	Salix alba			+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1273	Zakrzewienie liściaste	Acer, Populus			+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1274	Zakrzewienie liściaste	Prunus, Betula pendula			+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1275	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	171	800	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku- nasadzenia w linii prostej
1276	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	155	1100	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku- nasadzenia w linii prostej
1277	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	167	1200	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku – nasadzenia w linii prostej
1278	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	110	1000	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku – nasadzenia w linii prostej
1279	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	126	900	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku – nasadzenia w linii prostej
1280	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	167	1400	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku – nasadzenia w linii prostej
1281	Wierzba iwa	Salix caprea	140	1200	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1282	Wierzba iwa	Salix caprea	137	1100	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1283	Topola osika	Populus tremula	88	800	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1284	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	240	2000	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1285	Klon jawor	Acer pseudoplatanus	243	2100	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1286	Klon zwyczajny	Acer platanoides	106	1200	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1287	Brzoza brodawkowata	Betula pendula	151	1700	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1288	Jesion	Fraxinus	340	2000	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku
1289	Platan	Platanus		3000	+++	teren dawnego parku na Polskim Haku – brak możliwości pomiaru
1290	Zadrzewienie liściaste	Betula pendula			+++	teren dawnego parku na Polskim Haku – brak możliwości pomiaru
1291	Topola włoska	Populus nigra var. Italica		300	+++	brak możliwości pomiaru
1292	Topola włoska	Populus nigra var. Italica		300	+++	brak możliwości pomiaru
1293	Topola włoska	Populus nigra var. Italica		300	+++	brak możliwości pomiaru
1294	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	197	400	+++	szpaler – korony mocno przycięte
1295	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	41	100	+++	szpaler – korony mocno przycięte
1296	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	177	400	+++	szpaler – korony mocno przycięte

1297	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			-	martwe
1298	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	168	300	++	szpaler – korony mocno przycięte
1299	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	119	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1300	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	162	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1301	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	132	350	++	szpaler – korony mocno przycięte
1302	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	165	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1303	Wierzba biała	Salix alba		1600	++	brak możliwości pomiaru
1304	Świerk	Picea		700	++	brak możliwości pomiaru
1305	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	179, 181	450	++	szpaler – korony mocno przycięte
1306	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	198	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1307	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	183	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1308	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	185	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1309	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	175	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1310	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	90	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1311	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	128	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1312	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	169	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1313	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	188	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1314	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	130	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1315	Topola włoska	Populus nigra var. Italica	184	400	++	szpaler – korony mocno przycięte
1316	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			++	szpaler, bez możliwości pomiaru
1317	Zakrzewienie liściaste mieszane	Populus, Acer, Betula pendula			++	siewki drzew o wys. nie wyższej niż 200 cm
1318	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			++	szpaler, bez możliwości pomiaru
1319	Topola włoska	Populus nigra var. Italica			+	szpaler, bez możliwości pomiaru

- granica opracowania
- kasztanowiec
- topola w odmianach
- klon w odmianach
- lipa w odmianach
- jesion w odmianach
- robinia akacjowa
- wierzba w odmianach
- dąb w odmianach
- buk w odmianach
- grab w odmianach
- brzoza w odmianach
- plantan
- jarząb w odmianach
- drzewa iglaste
- drzewa owocowe
- drzewa ozdobne
- grupa drzew

Il. 76. Plansza 1: „Szczegółowa inwentaryzacja zieleni" oraz jej oznaczenia graficzne.

0
125
250 m

zachowane szpalery i obsadzenia alejowe oraz pojedyncze okazy z lat 20-tych XX w. -do bezwzględnego zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji układów liniowych wg indywidualnego projektu zieleni

zachowane szpalery topoli włoskiej i pojedyncze okazy z lat 1960-1980 r, - do zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji układów wg indywidualnego projektu zieleni

szpalery zieleni nowszej z lat 80-tych do czasów współczesnych - do zachowania w nowej strukturze przestrzennej oraz do rekonstrukcji rekonstrukcji układu alejowego

grupy zieleni wysokiej i zaprojektowanej z lat 90 - tych. - do selekcji i zachowania wybranych zbiorów i okazów w nowej strukturze przestrzennej wg indywidualnego projektu zieleni.

grupy samosiewów, zakrzewień i zakrzaczeń - do usunięcia

Zieleń wysoka do zachowania

drzewa o wysokiej wartości historycznej

drzewa o wysokiej wartości przyrodniczej

drzewa o dużej wartości przyrodniczej

pozostała zieleń wysoka do selekcji i ewentualnego wykorzystania bądź usunięcia

Il. 77. Plansza 3: „Stratygrafia dendrologiczna, lokalizacja zasobu, waloryzacja i wskazania do gospodarki istniejącą zielenią oraz identyfikacja istniejących i potencjalnych walorów widokowych" oraz jej oznaczenia graficzne.

Wyróżniki przestrzenne w zbiorze zieleni istniejącej

1. platan klonolistny z dawnego ogrodu na Polskim Haku
2. skwer przy ul. Dyrekcyjnej
3. obsadzenie alejowe dojścia do Stoczni
4. drzewo strajkujących z 1980 r.
5. dąb prezydenta z 2014 r.

Wyróżniki przestrzenne w zbiorze zieleni istniejącej

- otwarcia widokowe istniejące - do zachowania w nowej strukturze przestrzennej.
- osie widokowe istniejące - do zachowania w nowej strukturze przestrzennej.
- otwarcia widokowe potencjalne - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.
- osie widokowe potencjalne - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.
- punkty widokowe istniejące - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.
- punkty widokowe potencjalne do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.
- wnętrza krajobrazowe warunkujące ekspozycję kolejnych planów w widokach i panoramach - do wykorzystania w nowej strukturze przestrzennej.

Oświadczenie dotyczące praw autorskich

Podejmując starania o zgodność z obowiązującymi przepisami prawa, dołożyliśmy wszelkich starań, aby właściwie zidentyfikować autorów zdjęć i grafik wykorzystanych w niniejszej publikacji. Niemniej jednak, w przypadku niektórych materiałów, nie udało się ustalić ich twórców.

Jeżeli ktokolwiek uważa, iż prawa autorskie do zamieszczonych w naszej publikacji dzieł zostały naruszone, uprzejmie prosimy o kontakt. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, niezwłocznie podejmiemy odpowiednie kroki w celu usunięcia materiałów lub uzupełnienia brakujących informacji o autorze.

Z góry dziękujemy za zrozumienie i współpracę.

GDAŃSK

STUDIA
MATERIAŁY
ANALIZY